

GAZDASÁGI LAPOK

43. szám. Megjelenik minden vasárnap. 1911. Október 22.

Szivattyúk és Mérlegek

Különlegességi gyár
GARVENSWERKE
 Központi igazgatás:
 Bécs, II., Handelsqual Nr. 130.
 Városi mintaraktár: Garvens W.
 Bécs, I., Schwarzenbergstr. 6.

Kisküküllőmegyében (Erdély) Szászvevesszősön, szarvas-marhára és sertések bevásárlására **ügynöki és alkuszi üzletet nyitottam**, szíves megbízásokat kér a tisztelt uradalmaktól és birtokos uraktól

Czim: Szászvevesszős.
 Posta és távirda: Küküllővár.
 Vasut: Zsidve.

teljes tisztelettel
Bedőházi Pál
 ügynök és alkusz.

Őszi trágyázás!

A valódi lóhere-védjegyű
THOMASSALAK

a legjobb és legolcsóbb, minden növényhez alkalmazható foszfor-savas **MÜTRAGYA**, melynek tisztaságáért, beltartalmáért és porfinomságáért mindenkor garantálunk.

Árajánlatok, szakiratokkal és minden egyéb felvilágosítással készségesen szolgál!

László Marcell
 Budapest, VI., Eötvös u. 28.
 a csehországi Thomasművek magyarországi vezérképviselője.

Magyarországon 30 év óta van a legjobban bevezetve!
MINDEN ZSÁK EZEN VÉDJEGYVEL VAN ELLÁTVA!
 Belföldön az egyedüli **THOMASSALAK-GYÁR!**
 Óvakodjunk külföldi **THOMASSALAK-utánezetektől!**

FIGYELEM! FIGYELEM!
 Az idén kivételes olcsó ajánlattal szolgálhatunk! Vétel előtt szíveskedjék ajánlatot kérni! — Eredeti stassfurti kálisókkal és kainittal legolcsóbb napi áron szolgálhatok!

CLAYTON & SHUTTLEWORTH LTD
 Budapest, Váci-körút 63,
 által a legjutányosabb árak mellett ajánlatnak:

Locomobilok és cséplőgépek, benzínmotoros cséplőkészletek, magánjáró gőzgépek, szalmakazalozók, lóhere-cséplők, tisztító-rosták, konkolyozók, kaszalógépek, marokrakó- és kévekötő-aratógépek, szénagyűjtők, széna- és szalmasajtók, boronák, sorvetőgépek, Planet jr. kapálók, kukoricza-morzsolók, szecska-vágók, répavágók, darálók, őrlőmalmok, egytemes aczélekék, 2- és 3-vasu ekék és minden egyéb mezőgazdasági gépek.

Sertés-eladások és vételek legjobban és legpontosabban eszközöztetnek, úgy sovány, mint hizott állapotban.

URL REZSŐ
 sertésbizományosnál
 Budapest, VIII., Népszínház-utca 22.
 (Polgári szerződés bérpalota.)
 Telefon 97-05 interurbán. — Felvilágosításai készséggel szolgál.

Őszi trágyázás!

Valódi csak, ha ilyen zsákban van és eredeti ólomzár van rajta. Minden zsák tartalomjellel van ellátva.

THOMASSALAK

Kalmár Vilmos
 a Thomasphosphatfabriken, Berlin, vezérképviselője
 Budapest, VI., Andrassy-ut 49.

ÓVAKODJUNK A HAMISÍTÁSOKTÓL!

Homokértékesítés. Akinek homokja van, kérje saját érdekében.

F. 3. Formák és szerszámok csömöszölt betonárak előállításához,
 F. A. I. Kézi üzemre berendezett beton- és alagsógyártás,
 Cs. G. 4. Kézi üzemre berendezett cementosérpnyártás,
 B. B. I. Az üreges építőkövek (betonblokkok) gyártása,
 C. S. I. A cement- és mozaiklapok gyártása

czimü árjegyzékeinket és prospektusainkat; kérje anyagának díjtalan megvizsgálását, mérnökünk látogatását és tekintse meg üzembem mintatelepiünkön összes cementipari homokértékesítő **gépeinket.**

Szántó és Beck mérnök, cementipari gépek gyártása
 Budapest, IX., Viola-utca 7. sz.

MEGJELENT KODOLÁNYI-féle 1912. évi GAZDASÁGI ZSEBNAPTÁR

teljesen átdolgozva és kibővitve, súlyra nézve könnyebb s így tényleg zsebben hordozható.

52-ik ÉVFOLYAM.

Ára helyben 2 korona 80 fillér. Ajánlott postai szétküldéssel 3 korona 25 fillér. Utánvétellel küldve 3 korona 45 fillér.

Megrendelhető a **GAZDASÁGI LAPOK** kiadóhivatalában, Budapest, IV. ker., Múzeum-körut 7. szám.

Pályázatokhoz csak bizonyítvány-másolatok csatolandók. Eredeti bizonyítványok elvesztéséért a kiadóhivatal nem vállal felelősséget. *****

KIS HIRDETŐ

Kis hirdetések ára: minden egyes szó 4 fillér, csak oly levelek továbbíthatnak, melyek a szükséges postabélyeggel ellátva küldetnek be.

Alkalmazást keresők.

intéző,
Allást keres vizsgázott, kereskedelmileg képzett, 37 éves, román kath., kiscsaládu magyar, német, tót. Szíves megkereséseket kérem 991. sz. alatt a kiadóhivatalba.

Segéd-tiszt
állást keres azonnali belépéssel oly gazd. akad. végzett román kath. vallású fiatal ember, ki már hasonló minőségben nagyobb gazdaságokban volt alkalmazva. Címe a kiadóhivatalban 1015 sz. alatt.

Uradalmi kertész,
42 éves, nős, 1 gyermek atyja, ki a kertészet összes ágaiban alapos ismerettel rendelkezik, újre alkalmazást keres. Címe: **Fenke Sándor** uradalmi kertész, Eger Katinszky-telep.

600 korona jutalmat,
ki 40 éves, magyar, német, horvát és román nyelvet beszélő gazdaságnak önálló gazdasági vezetői vagy czukorgyártásban állást közvetít. Ajánlatokat kérem 1018 szám alatt a kiadóhivatalba küldeni.

Felsőbb
ipariskolát végzett gépész állást keres január elsejére nagyobb gazdaságba, 9 évi gyakorlattal, melyet nagyobb gazdaságokban töltött; az összes gazdasági gépek szakszerű javításában teljesen járatos. Cím: Gachó János gépész, Farád, Sopronmegye.

Intézői
állást keres azonnali belépésre 33 éves, nős, keresztény, 12 évi nagy és intenzíven kezelt uradalmakban szerzett praxissal bíró gazdasági vezetői állásra reflektál. Zárt levelezést kér Lederer I., Dombegyháza.

Ispáni,
intézői állást keres azonnali belépésre 14 évi kitűnő gyakorlattal, 29 éves, nős egyén, ki a gazdaság összes ágaiban, könyvelésben teljesen járatos. Zárt levelezést kér Lederer I., Dombegyháza.

30 éves,
nős, gyermektelen főkertész, bármikor belépésre alkalmazást keres. A kertészet összes ágaiban teljes jártassággal bír, a mai kor legnagyobb igényeinek megfelel. csakis elsőrendű állásra reflektál. Címe: Urbán János főkertész, Visegrád (Pest. m.)

Földmives-
és tejjgazdasági szakiskolát jeles sikerrel végzett 24 éves családtalan, nős egyén, ki úgy a gazdaság, mint a tejjgazdaság összes ágaiban, valamint irodai munkákban teljesen járatos és három évi gyakorlattal bír, megfelelő gazdasági vagy tejjgazdasági állást keres. Szíves megkereséseket B. Horváth Pál, Sárszentlőrinc, Tolnam. kér.

Betöltendő állások.

gazda,
Keresetnek egy intelligensebb esetleg szerényebb igényű ispán egy 270 holdas birtok kezeléséhez, ki teljesen tisztában van a marhasertés-, valamint juhtenyésztéssel, szóval a gazdaságban előforduló minden ágazatával, tejtermeléssel stb. Választ kérek. Aibach Géza földbirtokos, Somlyógyörtelek, u. p. Krasznahidvég.

Ispáni állás.
Bérgazdaságom részére február 1-re nős ispánt keresek, ki magyarul és tótul beszél, czukor-repatermelésben kellő gyakorlattal bír. Ajánlatok bizonyítványok másolatával, melyek vissza nem küldetnek, Pollák Gyula, Hódi, u. p. Galánta címre irányítandók.

Gazdatiszt
mielőbbi belépésre keresek, aki kath., nős, erélyes, magyarul, németül és tótul beszél, hosszabb gyakorlattal különösen a gabonatermelésben, takarmány-termesztésben, állattenyésztésben bír, lehetőleg az erdészetben és szőlőtermelésben is némileg jártas és egy 1000 holdas, eddig régi módon kezelt gazdaságának czél szerű önálló berendezését, vezetését és könyvvitelt érti. Ajánlatok bizonyítványmásokkal fizetési igények megjelölésével, lehetőleg fényképpel Grófi uradalom Dalmád, Hont megye címére küldendők.

Főgépész,
molnár és kerékgyártó felvétetik a macsi uradalomban. Fizetés kívánatra közöltetik, Lovente István tisztartó, Macs, Debreczen mellett.

Okleveles
segéd-tisztet azonnali belépésre keresek. Havi fizetés 50 korona és teljes ellátás. Bizonyítvány-másokkal Nagys. Patai Sámuel, Berettó, u. p. Banócz, Zemplénmegye küldendők.

Gazdasági állások.
Valamennyi betöltendő állás teljes címezzel olvasható a 10-ik évfolyamban álló Országos Pályázati Közlönyben. Ingyen mutatványszám. Budapest, Üllői-ut 55. szám.

Keresetnek
intéző, több gazdasági, segéd-tisztek, magtárosok, kulcsárok, irnokok, gazdák, tehenészek, gyarkorok és többféle gazdasági személyzet. Bővebb írás ható az Országos Pályázati Közlönyben. Mutatványszám ingyen. Budapest, Üllői-ut 55. szám.

Eredeti felsőimnithali és montavonai tenyész- és tejelő-marhát
közvetít előnyösen **ANTON HELL, Imst, Tirol.** A piaci viszonyokról és árjegyzésekről készséggel szolgál felvilágosítással.

Szőlő-kötözőfonál zsák és ponyva

jobb és olcsóbb mint a raffia, a legjobb minőségben és legjutató nyosabban a

FISCHER-féle

zsák- és ponyva-gyárban,
BUDAPEST, V., Nádor-utca 31-33. sz. szerezhető be. A Fischer-féle szab. impregnált szavatolt tiszta lenből készült vízhatlan ponyvák nagy strapa mellett is eltartanak 10-12 évig. A 28 év óta fennálló Fischer-féle zsák- és ponyva-gyár az ország legjelentékenyebb uradalmainak szállítója. Pontos, szolid kiszolgálás. **Ponyvakölcsonz-öntezet.** — Manillazsinegek, kévekötelek, lópokrócok. Tessék ajánlatot kérni.

Muraközi hidegvérű (nori) igaz tenyészlovak, választott csikók és tenyészmenek

vásárlásánál közvetlen a tenyész-tőktől, segédkezesemet felajánlom s a folyó évben Muraköz és vidékén tartandó lóvásárok jegyzékét kívánatra szívesen küldöm. Elsőrendű referenciák rendelkezésre állnak. Címem:

IDÖSB HEINRICH MÓR
lóvásárló ügynöksége

Csáktornya (Muraköz).
Törvényesen bejegyzett cég.
Sürgőny-cím: HEINRICH SENIOR, Csáktornya.
Interurban - Telefon 33. sz.

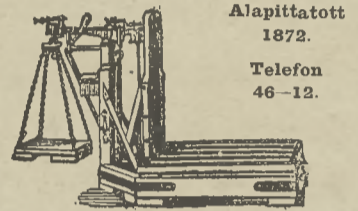
Diszbokrok, készlet 100,000 drb fajban, az én választásom szerint 100 drb 36 kor., 1000 drb 340 kor., 10,000 darab 1600 kor., a vevő összeállítására szerint árjegyzéki áram érvényesek, amit gratis küldök. 3000 kőrifa 4-5 évesek 3-4 méter magasak száza 40-60 korona. Krebs Zoltán faiskolája Szarvason. Tessék árjegyzéket kérni.

Őszi szállításra előjegyezhető Reitter Öszkár

főkapitány fajbaromfi-gazdaságában **NAGY- BECSKEREKEN**
Angliából hozatott teli-vér fajtisza legelső rendű állatok:
Hófóhérr óriási nagy angol emdeni liba, him 25 K, tojó 25 K.
Hófóhérr óriási nagy pekingi kacsa, him 10 K, tojó 8 K. Hófóhérr Wyandotte (amerikai kitting téli tojók) him 10 K, tojó 8 K.
Hófóhérr Orpington, him 10 K, tojó 8 K. Sárga Orpington, him 10 K, tojó 8 K.
ALLAMI NAGY ARANYERŐ.
Külföldi és hazai legelső és legnagyobb kitalatások. **Kitüntetések:** Arad, Budapest I., Budapest II., Belgrad, Berlin, Lovrin, Lugos, Nagybecskerek, Nagyvárada, Pozsony, Pécs, Pancsova, Szófia, Szatmár, Szeged, Szabadka, Temesvár, Veszprém, Wien, Zenta.

Fajtisztaságért jótállás.

Ziska József

utóda
ROSTÉLY GYÖRGY mérleggyáros.
Iroda és raktárhelyiség: Budapest, VI., Eötvös-utca 44. Ajánlja a legjobb kivitelű és legmegbízhatóbb gabona minőségű, tizedes és százados, valamint gazdasági szeker, hid és marhamérlegeit. A budapesti, fumei és győri gabonafőnökök szállítója, ugyancsak számtalan nagy földmész és uradalom szállítója. **Árjegyzék bérmentve. Használt mérlegek becsere- rítetnek és kaphatók megbízható állapotban. Javítások elfogadtnak és pontosan eszközöletnek. Kívánatra uradalomba is küldök szerelőt.**

Birtok-eladást, vételt

törlesztéses jelző és egyéb kölcsönök a legkülönösebb feltételek mellett folyósítatunk. Megbizónk részére birtokokat vételre, bérleteket azonnali vagy későbbi átvételre keresünk és ugyanilyenek ajánlunk. Ajánlunk és szállítunk prompt vagy későbbre: mindenféle gazdasági cikkek, u. m.: műtrágyát, erőtakarmányokat, szennet, gazdasági gépeket és eszközöket, olajt, kenőcsöt, vegy- és gyógy-szereket jutányos árban, kedvező fizetési feltételek mellett

kartellen kívül.

Kívánatra ajánlatokkal szolgálunk. **„ORSZÁGOS HIRADÓ“**
kiadóhivatala.
Budapest, VII., Erzsébet-körút 20. sz.

Pannonia Szálló

BUDAPEST,
VIII., Rákóczi-ut 7. sz.

Szénát, szalmát,

luczernát, lóherét és zabos bükkönyt

veszek és eladok bármily nagy mennyiségben, fel-
préseléshez modern 16- és gőz-
preseim adom. Ajánlatok:

SCHREIER BÉLA
takarmánynagykereskedő
Budapest, Népszínház-u. 33.
TELEFON 20-52.

GAZDÁK figyelmeibe!

50% olcsóbb,
mint bármely más világító anyag a **pyroleum**
világítása.

A pyroleum szagtalan, nem füstöl, nem gyúlékony és már **több ezer uradalomban bevezettetett.**
Számos elismerő levél nálam betekinhető. Próbaküldemények 2 korona utánvét mellett. Kívánatra prospectus ingyen és bérmentve

Degen Jakab
BUDAPEST
IX. ker., Közraktár-utca 28

Muraközi hidegvérű (nori) igaz tenyészlovak választott csikók és tenyészmenek

vásárlásánál közvetlen a tenyész-tőktől, segédkezesemet felajánlom s a folyó évben Muraköz és vidékén tartandó lóvásárok jegyzékét kívánatra szívesen küldöm: **Elsőrendű referenciák rendelkezésre állnak.** Elsőrendű tenyészmenek nálam előjegyzésben vannak, melyek vásárlását okt. és november hónapokban igen ajánlom.

Sürgőny és levelek pontos címzése: **Koffmann Lipót Csáktornya (Muraköz.)** ::

Kerti babot,

ugy bokor-, mint karós babot minden mennyiségben, legmagasabb áron veszek. Czim a kiadóhivatalban 1007. szám alatt.

Mezőgazdáknak ritka alkalom!!

Nyilvános árverésen velt nagyobb mennyiségű **Jure-nák-féle** szab. és az óbudai hajógyárban készült új vaskékből a még raktáron levő 7-es, 8-as, 10 es teljesen felszerelve, egyenként vagy tömegesen következők árban eladók:
7-es 8-as 10-es
35.— 45.— 50.— korona.
5 darabon felüli rendelésnél 10% engedmény. Rendelhető: Ullmann Béniénél, Budapest, VI., Dessoewffy-u. 43. I. em. 10.

GAZDASÁGI LAPOK

Alapította KORIZMIOS LÁSZLÓ
1849-ben.

MEZŐGAZDASÁGI HETILAP.

VEZÉRELV: Hozunk mezei gazdaságunk helyes arányokat.

ELŐFIZETÉSI FELTÉTELEK:

Egész évre	16 kor.
Fél évre	8 "
Negyed évre	4 "

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, Múzeum-körut 7. sz.

Az „Állattenyésztési és Tejgazdasági Lapok” ingyen mellékletével.

A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőséghez, az előfizetési és hirdetési pénzek a kiadóhivatalhoz csimzandók.

HIRDETÉSEKET

a lap kiadóhivatala vess fel.
Arjegyzék ingyen és bérmentve.
Hirdetési mellékletek jutányos árban fogadtatnak el.

Az e lapokban foglalt cikkekért minden utánnomási jog fentartva.

KÉZIRATOKAT A SZERKESZTŐSÉG NEM AD VISSZA

TELEFON: 623.

TARTALOM.

	Lap
Szemle. —ix	731
Módszer a gazdálkodás jövedelmezőségének fokozására. — Basa József	732
A herések trágyázásáról. — Herke Sándor	733
Kézi gyomirtókapa	734
Az orvosi növények természetéről. — Dr. Rodiczky Jenő	735
Eredményes védekezés az aranka ellen. — Butujás Gyula	735
Könyvismertetés	736
Kérdések és feleletek	737
Kérdések: Hogy neveljem a bonyhádi marhát, a tetováló fogó használatát. B. L. — Sörtörköly elraktározás és etetés. N. B. — Tömésre mily kukorica jó? Z. J.-né. — Gyümölcsfák ültetésének az ideje. L. P.	
Feleletek: Közös bika napi eltarása. Szűcs János. — Koczkák elvetése ellen. Dr. Kukuljevic József. — Legelőjavítás őszszel. Szűcs János. — A földbirtok bérbeadásával a gazdasági jogviszony a birtok tulajdonosával megszűnik-e? Szűcs János	
Hírek	738
Aprók	740

SZEMLE.

Időjárás a gabna és marhaárak. — Drága takarmány-
iélék. — A pénzügyminiszter exozéja. — Nem kell a gazdának hitelt nyújtani. — Parcellázási ház. — Ujtások a közlekedés terén. — Szaporodnak a vidéki gőzmalmok. — Nincsenek répatermelési kórtések. — A szerb hus invázió és a szerb kormány. — Az osztórák állatszámolás eredménye.

Az időjárás nem tréfál. Hidegre fordult. Erős déri élvezhető a falukon, pedig a vetés még korántsincs befejezve. A mit korai rozsvetésekben láttunk, az minden elképzelhetőt felülmúl és bizony nem egy helyen juhval legeltetik vagy pláne: kaszálják, oly buják.

A tőzsde árjegyzései e héten lanyhultak, később javultak. Spekulálnak nagyban a tőzsdén s így az októberi buza legmagasabb árfolyamához 24:60 kor. képest 23:92 kor. mutat, az áprilist meg viszi le magával. A rozs 20—20:20 kor.-án tartja magát. A tengeriben az ó-áru Budapestén 19:30 kor., viszont budapesti paritásra az új tengeri 16:30 korona. Sokkal magasabb árat, vagyis a 19 söt 20 kor.-ás árat fizettek az újert is olyan vidékeken, a hol kevés kukorica termett. A takarmányárpa pedig 17:80 és 18:20, készáru zab 20—20:50 kor. közt jegyez.

Különbözik álljanak itt ezek mellett a határidő-
árak is, melyek midőn e sorokat írjuk, a következők:

Buza októberre 23:96—23:98. Buza áprilisra 24:30—24:36. Rozs októberre 21:01—21:06. Rozs áprilisra 21:00—21:14. Zab októberre 19:04—19:06 Zab áprilisra 19:16—19:18. Tengeri májusra 17:28—17:30.

A magyar hizott ökor ára Budapestén e héten 90—102, a tarkaé 94—104 fill., az élő magyar borjúé 120—130, a rugotté 50—100 fill. volt. A magyar fiatal sertés párjái (251—300 kg.) 162—165, a szedetté (240—280 kg.) 168—176 fillér volt.

A kis magyar Alföldről jön azon hír, hogy a takarmányrépa ára 1 kor.-ról 2 kor.-ra szökött fel, a burgonyatermés körülbelül a múlt évnek $\frac{1}{3}$ -a holdankint és a kukoricaé $\frac{1}{2}$ -e. Ott a cukorrépa mély gyökerű, a répa vékony, de a polarizációja kitűnő, viszont a Dunántulon láttuk a múlt hét végével az elszállításokat, ott korántsem nevezhetjük a répát vékonynak. Elég szép, de a Dunántul egyes vidékei nem is szenvedtek annyira az aszálytól. Egy uradalomban azonban Olaszországba exportálandó gyönyörű czirokat láttunk, seprűczirok feldolgozásának céljából.

A pénzügyminiszter f. hó 18-án nyújtotta be az 1912 iki költségvetést a parlament elé. Exozéja meglehetősen szűkmarku a földmivelésügyi tárczával szemben. Egyedül az állattenyésztés fellendítésénél és a vízi beruházások tételénél találunk nagyobb befektetéseket.

A mi a közgazdasági czélok előmozdítására szolgáló kiadásokat illeti — ugymondja a pénzügyminiszter — megjegyeztetik, hogy a földmivelésügyi tárcza körében 1,100 000 koronával nagyobb összeg lesz fordítható az állattenyésztés fejlesztésére. Tenyészállatok díjazására és tenyészállatok beszerzésének megkönnyítésére 200.000 koronával, — közlegelők létesítésének előmozdítására szintén 200.000 koronával több vétetett fel. 100.000 korona irányoztatott elő a ragadós száj- és körömfájás elfojtására; s 200.000 koronával emeltetett a gazdasági érdekeket szolgáló egyesületek és gazdakörök támogatására szolgáló hitel. Kereken 600.000 koronával több vétetett fel a hegyvidéki, erdőlyrészi (székelytöldi) és felvidéki földmivelő nép segélyezésére, az egyes akeziók körének kiterjesztése és a vizellátási és csatornázási munkálatok hatályosabb előmozdítása céljából. A borértékesítés előmozdítására 200.000 koronával, kopár területek befásítására pedig 100.000 koronával vétetett fel több. 200.000 korona irányoztatott elő a parcellázási és telepítési ügyek előmozdítására és a „Magyar Földhitelintézetek Országos Szövetségének” szervezése folytán felmerülő kiadások fedezésére. A méhészet, továbbá a kertészet, gyümölcsészet és fatenyésztés ügyének előmozdítására együttvéve 484 890 koronával vétetett fel több. 100.000 korona új kiadás irányoztatott elő a városi szennyvizekkel fogatosítandó öntözések támogatására; s 2,750.000 koronával emeltetett a vízi beruházások céljaira szolgáló hitel, a mely utóbb említett többletből

1,250.000 K a Sió és Sajó hajózhatóvá tételére és a Sajó szabályozására folyamatba teendő munkálatok költségeinek fedezésére fog szolgálni.

A „Pénzügyintézetek Országos Egyesülete” foglalkozott többek között f. hó 14-én az ingó jelzalog törvényhozási meghonosításával. Agrarius-allűrökkel vádolják a mostani parlamentet és mégis a határozat agrárellenes. Ime a határozat: „Az ingó jelzalog törvényhozási meghonosítását tárgyalta ezután a teljes ülés. Pósch Gyula dr. ismertette behatóan a kérdés egész anyagát, majd indítványozta, hogy az egyesülés e tárgyban az Országos Jogászgyűlés elé külön határozati javaslattal lépjen. Eber Antal dr. és Apáthy Árpád dr. és Gál Antal *nem látják szükségét annak, hogy a mezőgazda hitelle újabb eszközökkel elősegíttessék, mert ez az eladósodást és a hiteltultengést növelni fogja.* Széll Kálmán indítványára a határozati javaslatot elfogadták.” Furesa, hogy Széll Kálmán, a gazda, nem látja szükségesnek a gazdasági hitelt a gazdának megadatni. Hjah! Nehéz a földmivelést és kereskedelmet egyszerre szolgálni. Ubi bene, ibi patria. A bankkormányzóság többet jövedelmez, a földmivelés terén szerzett babérok csak a hirnév növelésére jök. — A Crédit agricole létesítése még mindig csak szép előadások és diskurzusok tárgya, de semmi egyéb. Mikor olesőbb volt a pénz, nem csinálták meg, most meg nem csinálhatják meg.

Jó hír volt az, hogy a francziák nem emelték a bankrátát. A ki csak kölesönt akart, azt mind ezzel a mumussal ijesztgették a budapesti bankok. Oly nagy sauce-al öntötték le a franczia bankráta emelését, mintha legalább is özgerincz lett volna. Örvendünk, hogy a budapesti bankok alaposan felsültek.

Mire jó azonban a föld? A bankok vigan élösködnek a gazdákon és a földön. Jó Geschäft az a parcellázás. Most a Magyar Telepítő és Parcellázó Bank kötvények kibocsátását három millió értékben határozta el az 1897. évi XXXII. t.-cz. alapján. Csak most? Azonkivül öt milliós alaptőkét 2-5 millióval felemeli. Vigan dudál a portugál. Jó lenne már azt a parcellázási lázat kissé megszorítani, csakhogy magánjogi kérdés.

Három fontos közlekedési hirt adhatunk ma le, mely a gazdákat is közelebből érinti. A nemzetközi tengerjogi kongresszus a brüsszeli diplomaciai összejevetel határozatát elfogadta a hajótulajdonosok felelőségének kérdésében a testi sérülés, mint emberi élet pusztulása esetén.

A kongresszus ezután a felelőség megállapítása dolgában a mai angol jog álláspontjára helyezkedett, a mely szerint a hajótulajdonos tonnánként 7 font sterlingig személyesen felelős és ezen összeg elégtelensége esetében még fele-

Baktériumos egérirtás!

Az erősen terjedő egérjárás pusztításai ellen legegyszerűbben és legbiztosabban úgy védekezünk, ha az egerek között ragadós nyavalyát terjesztünk a **Löffler-féle egérirtó kultúrával**. Ez a készítmény természetes tenyésztési eljárással készül és poczkok ellen rendkívül hatékonyvá van téve. Az egerek a csalétket felfalják, egértífuszba esnek, mely állatról-állatra terjed és néhány nap alatt elhullanak. **Az irtási művelet olcsó és egyszerű. Nem mérges; csakis az egeret bántja. Mindenfelé bevált!**

Szállítja:

A Magyar Mezőgazdák Szövetkezete
Budapest, Alkotmány-u. 31.

lős az áruk után járó tonnánkénti 8 font sterling netalán fönmaradó összegéig. A másik tárgy a fuvardíj-kérdés volt. E részben annyira elágazók a nézetek, hogy e kérdésben a végleges döntést az 1913-ban Kopenhágában tartandó kongresszusra kellett hagyni. Hogyne, még nincs együtt a tröszt.

A tripolisi bonyodalom okából származott orosz gabonaexport ügyében a porta úgy határozott, hogy a semleges kikötőkbe rendelt semleges gabonahajók átmehetnek a Dardanellákon, oly gabonaszállítmányok azonban, melyek olasz hadihajók, olasz csapatok, hatóságok vagy olasz szállítók részére vannak rendelve, a tenger-szoroson nem mehetnek át.

A harmadik hír pedig az, hogy a MÁV. forgalmának lebonyolítása a jövőben kevesebb akadályokba ütközendik. 283 drb személy-, 85 drb kalauz- és 2680 drb teherkocsi beszerzésére az új költségvetésben 18 millió koronát irányoztak elő. 16 millióért pedig 178 mozdony lett rendelve. Remélhetőleg, az 1912-iki mezőgazdasági campagne könnyebben lesz lebonyolítható. Ha igaz.

A vidéki gőzmalmok, a mi helyes is, szépen szaporodnak. A diószegi cukorgyár egy gőzmalmot épít, mely évi 900 waggon gabna feldolgozását célozza. Ugy vesszük észre, hogy a vidék, a mennyire lehet, a budapesti malmok diktatórságától szabadulni akar, a mit nem is keserülnek meg sem a vidék, sem a gazdák, mert némi szállítási költségeket megspórolnak az áraknál az elszállítások és korpavételek révén. Igaz, hogy a diószegi cukorgyár speciálisan kiterjedt marhahizlalással foglalkozik, azt még fokozni akarja s így hisszük, hogy korpát a vidéknek alig fog juttatni.

A sok ürömbe egy kis cukrot is kell keverni, noha az éppenséggel nem édesíti meg a gazdák életét. Említünk, hogy a nagybirtokok bérbeadása a cukorrépa termelésre nézve katasztrofális lehet. E jóslatunk egy kicsinyke izelítőjeként jelezzük, hogy a míg tavaly vagy 50 automobil száguldott Pozsonytól Léváig, hogy a cukorgyárak szerződéseiket október 1-ig megkaphassák, az idén se hire, se hamva az automobiloknak és a szerződéseknek. Hol vannak, mivé lettek? Maguk természetik a szükséges cukorrépát a bérlő cukorgyárak.

Kapetanovics Nikola szerb kereskedelmi miniszter következőleg nyilatkozott a huskivitel további kilátásairól:

Ismertük az osztrák és magyar monarchia husszükségletét, mindkét rész érdekeinek akartunk eleget tenni és ezért már akkor átiratot intéztünk a szomszéd állam kormányához, melyben a harmincz korona vámtétel mellett további korlátlan huskivitel szabályozását indítványoztuk. Ezen javaslatunkra mindmáig semmi választ sem kaptunk. Azért lepott meg bennünket, a mikor magánforrásból arról kellett értesülnünk, hogy a szomszéd állam kormánya egy szerb alattvalónak adott engedélyt 15.000 darab sertés vágatására s kivitelére. Azáltal, hogy az illető egy idegen kormánytól monopolszerű engedélyt kapott, a többi szerb termelő és tenyésztő hátrányos helyzetbe jutott, a mit a szerb kormány egyáltalán nem engedhetett meg. Erre történt aztán, hogy, a mint szintén magánforrásból értesültünk, a szomszédos állam kormánya más érdekeltnek, többnyire magyar alattvalóknak szintén adott engedélyt husbevételre, még pedig ez engedély kiterjedne 60.000 darab sertés és több mint 10.000 darab marha szállítására. Ez okból, mondja a miniszter, né-

hány nap előtt megadtam az engedélyt 10.000 darab sertés és 3000 darab ökör vágatására és elszállítására, mert ezek, mint említettem, a kontingens kimerítése folytán eddig nem voltak elszállíthatók. Ezen mennyiségen túl menő vágatási engedélyt nem fogunk kiadni, a míg a szomszédos állam kormánya a nem kontingentált husszállítás szabályozására tett javaslatunkra nem válaszolt és a míg e kérdés szabályozva nem lesz. Megjegyzem még, hogy úgy a sertés-, mint a marhaállomány elég nagy és hogy ennek folytán elég nagy számmal van levágásra való állat.

Egyben arról értesülünk, hogy a földművelésügyi miniszter értesítette Temesvár polgármesterét, hogy ezentul Bosznia és Hercegovina területéről élő sertéseket szabad Temesvárra szállítani. E szállítás 1895-ben lett betiltva és azóta nem hoztak onnan élő sertéseket. A rendelet szerint a sertések 48 óra alatt levágandók.

Tehát jöhet a Balkánról minden, úgy a hogy az osztrákok diktálják.

Az osztrák központi statisztikai bizottság közli az 1910. december 31-én az osztrák koronatarományokban megejtett állatszámolás ideiglenes eredményeit. A marhaállomány 1900. óta 351 362 darabbal, vagyis 3.74%-kal csökkent és pedig a legnagyobb csökkenés, 213.087 darab Galiciában volt. A sertésállomány az összes koronatarományokban és pedig összesen 1.749.312 darabbal vagyis 137.4%-kal növekedett. A juhállomány ugyan általában 7.3%-os csökkenést tüntet fel, de Dalmáciában, Bukovinában és Trieszt körül lényegesen növekedett.

—ix.

Módszer a gazdálkodás jövedelmezőségének fokozására.

Magyarországnak igen sok gazdaságában még ma is az extensiv gazdálkodási rendszert üzik. Igaz, hogy erre sok kényszerítő ok hat közre, de ezen kényszerítő okok elhárítása vagy hatáskor csökkentése minden ambiciózus gazdának kisebb-nagyobb mértékben módjában áll.

Leginkább a munkáskéz hiánya és nem ritka esetben a tőke hiánya képezi azon kényszerítő okokat, melyek akadályozzák a belterjesség fejlesztését. Mindkét dolog igen lényeges s nehezen elhárítható körülmény, de ügyes beosztással a vidékenként megfelelő, legbiztosabban jövedelmező termelési ágak megválasztása és rendszeresítésével sikeresen meg lehet velük küzdeni, mely siker természetesen annál kielégítőbb leendő, minél következetesebben kitartunk az általunk jónak tapasztalt irány mellett s lehetőleg tartózkodunk a nagybani kísérletezéstől.

Ezen megjegyzéssel nem czélok a hátramaradás malmára hajtani a vizet, s nem is azt akarom jelezni, hogy a gazda elzárkózászik minden újabb termelési ág haszonhajtásának — kis méretű kísérletezés utján kifürkészésétől, hanem csak azt akarom figyelembe venni, hogy legyen bár a folyton szaporodó újabb termelési ágak akármelyike bármennyire felkapott is, ne forszírozassék annak rendszeresítése, ha az a talaj, éghajlati, munkás stb. rendelkezésünkre álló gazdasági viszonyaink mellett kevesebb jövedelmet produkálhat, mint a régebben üzött termelési ágaink; sőt, ha arról győződünk meg, hogy reánk nézve, csakis a vidékünkön honos termelési ágak kultiválása lehet csak előnyös, úgy azokat felkarolni és hasznos termelésükhöz fűzött mindennemű munkáltságban részesíteni a legfőbb törekvésünk legyen.

A szorgosabb és gondosabb munkáltság már egy jó előrehaladó lépés a belterjesség felé,

melynek elérésére folyton ösztönzésül szolgál a vele karöltve járó jövedelememelkedés.

Könnyű dolog ezekhez eljutni, ha elegendő munkáskéz és pénz áll rendelkezésre, de annál nehezebb, ha ezek egyike vagy másika hiányzik. Leginkább csak a munkáskéz hiánya az, mely talán országszerte érezteti hatását s épen ezért e cikkem során arra szándékozom kiterjeszkedni, hogy ily esetben miként, mely uton-módon vélem elérhetőnek a belterjesség felé való haladást, a nélkül, hogy idegen munkaerő behozatalát igénybe venni kényszerülne a gazda.

Nem nehéz a megoldáshoz eljutni, mert előre is feltételeztem a szükséges tőkével való rendelkezést s így nem ütközik nehézségbe azon gépek beszerzése, melynek segítségével a külterjes gazdasági üzemhez mérten meglevő igrás- és kézi-erő nagyon sok munkától mentesíthető és a később megkivánszorgosabb, intenzívebb munkáltságok végeztetésére fordítható leendő. Ezen gép szerény véleményem szerint a Kőszegi-féle motoros talajművelőgépet, melyet 1910-ik év október 27-én Kiszomborban megtartott ekepróban láttam dolgozni. A vele végzett munkák minőségéből, másrésztől a vele és fogatoserővel megmunkált területek terméshozamának összehasonlíthatása céljából végzett s a „Köztelek“ hasábjain megjelent kísérletezések eredményeinek egybevetéséből jutottam azon következtetésre, hogy a Kőszegi-féle motoros talajművelőgépet munkájának igénybevétele minden haladni akaró gazdaságra nézve nélkülözhetetlen kellék.

Hogy mennyire okadatolt lehet egy extensive kezelt, munkáskézben szűkölködő gazdaságra nézve egy motoros talajművelőgépet beszerzése, arra nézve csak számvetés vehet világot. E célból feltételezve egy 1600 kat. hold szántóterülettel rendelkező gazdaságot, mely

35%	azaz 560 h. őszi kalászos,
15%	„ 240 h. tavaszi kalászos
30%	„ 480 h. kapás és
20%	„ 320 h. mesterséges

takarmány termelésére van utalva, az alább közölt eredményhez juthatni.

A számvetést megelőzőleg szükségesnek vélem előrebocsajtani, hogy miután a motoros talajművelőgépet munkája nyomán olyan apróra megmunkált sima felületű területet nyerünk, mely akár azonnal be is vethető, én e gépnek munkáját csakis a tarlóhántások és őszi gabona alá való vetőszántások végzésére találok igen alkalmas eszköznek és alkalmazásának azért állítom csaknem nélkülözhetetlennek, mert az általa felszabadult fogatos erőt a gabonahordás befejezése után azonnal a tavasziak alá kerülő területek jó megmunkálására lehet fordítani. Félreértés elkerülése végett nem hagyhatom megjegyzés nélkül, hogy a tavasziak alá adandó mély őszi szántások végzésére nem azért számítom a fogatoserőt, mintha ezzel a Kőszegi-féle géppel jobb, mélyebb munkát lehetne végeztetni, hanem csak azért, mivel a mély őszi szántásokat okszerűbbnek tartom minél durvább rögzös szántással teljesíteni, mert így jobban átérkezik a föld s különösen a tavaszi kalászosok alá kerülő terület — mely tavasszal már szántást nem kap — nincs annyira az összeülepedésnek kitéve, mint a motoros talajművelőgépet által apróra munkált sűrű állagu talaj.

Ezen megállapodásból kiindulva, ha a fentebb feltételezett 1600 holdas szántó területéből a buzával bevetendő területen a 320 hold takarmányt termelt terület kétszeri, t. i. tarló- és vetőszántása és 240 hold kapást termelt terület egyszeri vetőszántása révén . . . 860 hold, a jövő évben kapás alá kerülő terület

tarlóhántásával	480 hold.
mindössze	1340 holdat

KŐSZEGI KÁROLY-FÉLE SZABADALMAZOTT MÓTOROS TALAJMŰVELŐGÉPEK RÉSZV.-TÁRS. BAJA

KÖZPONTI IRODA: BUDAPEST, IV. KERÜLET, FERENCZ JÓZSEF-RAKPART 27. SZÁM.

A Kőszegi-féle szab. motoros talajművelőgépek bizonyított előnyei:

1. A legideálisabb földmunka, a minét eddig csak a kertész tudott előállítani. — 2. Egyetlen munkával vetés alá ideálisan kész a talaj. — 3. Ideális trágya alászántás; feleannyi trágyával ugyanoly eredmény, mint az eddigi teljes trágyával. — 4. 30%-kal olcsóbb és 100%-kal jobb talajmunka, mint bármely ekével. — 5. Nem kell se henger, se borona, se rögtörő. — 6. 30% vetőmagmegtakarítás, mert minden elvetett éf mag kikel utána. — 7. Legalább 3J—50%-kal nagyobb terméshozam (voltak 1910-ben 100% terméstöbbletek is.) — 8. Őrlésre, cséplésre, fuvarozásra, utak lehengerezésére kitűnően alkalmas.

Az egyedüli racionálisan dolgozó és munkájában felülmulhatatlan talajművelőgép.

Referenciák: Gróf Széchenyi Emil Vajsza, gróf Hunyady József Kéthely, gróf Wenckheim Frigyes Pusztá-Szöllős, gróf Karácsonyi Jenő Bánlak, báró Bánffy Ferencz Karácsonfalva, Máár Zoltán Alattyán, Rakovszky Antal Kocsóc, Epstein Sándor Jászkarajenő, Szintay Kálmán Erendred, Machmer János Pusztá-Rastóvác, Razgha Ernő Honkiskér, Pannonhalmi Főapátság Kismegyer, Buttykay László Mikola, Kohner Alfréd Munkács, báró Sennyey Béla Bély, gróf Degenfeld József Szinna, dr. Mesterházy Ernő Nagygeresd, dr. Goszthony Mihály Bárdibükki, gróf Pejacevich Tivadár Nasice, Nagy. kir. állami ménésbirtok Bábolna, Gazdasági akadémia Debreczen, gróf Serényi Béla Putnok stb.

Szabadalmazva az összes államokban. — Német- és Oroszország részére gyártási engedélyt adva:

Heinrich Lanz cégnek, Mannheim.

tenne ki az a terület, a melyen évenként a Kőszegi-féle motoros talajmivelőgéppel foglalkoztatását számításba veszem, az esetben a számvetés a következőleg alakul ki:

Kőszegi-féle géppel az 1340 kat. holdátlagban munkanaponként csak tíz holdat számítva — megszántása 134 napot vesz igénybe, mely időre a gép kezeléséhez egy gépészt á napi 6 K.*) és két segédmunkást á napi 3—3 koronával számítva, szükséges $134 \times 12 = \dots$	1608 kor.
Holdanként 15 kgr. benzine vagyis 201 q-ért kell á 20 kor.	4020 „
Holdanként két kgr., tehát összesen 26·80 q gépolajért á 60 fil. szükséges	1608 „
A gép árának, 28 000 koronának 13 %-nyi tőkekamat és amortizációjára	3640 „
A gép javítási és karbantartási költségeinek a gép árának 8 %-a, vagyis	2240 „

Összesen tehát 13116 kor

évi kiadási többlet merül fel a gazdálkodás terhére a motoros talajmivelőgép tartása révén, de miután ezzel szemben megtakarítható lesz:

1340 hold szántásától felmentett és más munkáknál értékesített 1787 (= 1340 h. : 1200 □-öl) négyes ökörfogatnap á 7 kor.	12509 kor.
A fogasolás és hengerezésektől felmentett körülbelül 200 négyes ökörfogatnap á 7 kor.	1400 „
Holdanként legkevesebb 10 kgr. tehát összesen $560 \times 10 = 56$ q megtakarítható buzavetőmag értéke á 18 kor.	1008 „
Az intenzívebb munkáltatás révén származható többletermés értékével nyerhető holdanként csak 50 klg. magtermést számítva 280 q buza á 18 kor.	5040 „
Csak egy és fél q szalmatermést számítva, 840 q szalmában á 1 kor.	840 „

Összesen . 20797 kor.,

a mely összeget a talajmivelőgép tartásának javára írva 7681 kor. évenkénti jövedelem-többlet mutatható ki a Kőszegi-féle motoros talajmivelőgéppel rendelkező gazdálkodás javára, pedig hol van még az a haszon, mely a jobb és idejében elvégezhető munkáltatást nyerendő egyéb termények terméstöbblete által érhető el.

Mindezekből következtetve bizton állítható, hogy a motoros talajmivelőgép négy év alatt kifizeti az árát.

Lesznek talán, kik kétségbe vonandják fenti számvetés realitás voltát, azzal érvelvén, hogy a motoros talajmivelőgéppel pótolta munkavégzésének felszámítása jogtalan, mert a gép által felmentetvén, továbbra szükségtelen a gazdaságra. Téves volna ezen felfogás, mert hiszen épen azt a célt szolgálja a motoros talajmivelőgép beszerzése, hogy a külterjes gazdálkodási üzemhez berendezett igaerő felszabaduljon a reá szabott terület egy részétől, hogy ez által a megmaradó kevesebb mívelési terület minél jobb megmunkáltatásban részesülhessen, a mi, hogy megtörténhessék, okvetlenül iga- és kézi-erőszaporítást, tehát újabb befektetést kívánt volna. Ez okból indokolt a mentesített fogaterő értékének felszámítása a motoros talajmivelőgép javára. Annál is inkább, mert ez által a gazdaság szántóterülete hozzájuthat az eddig nélkülözött tarlóhántásokhoz, melynek haszna maj-

*) Nem lesz ez egy kicsit kevés a mai viszonyok között? Szerk.

dan nemcsak a holdankénti terméstöbbletekben, de az általa elért gaz- és aczatírtási költségek megfogantozásában fog megnyilvánulni.

Nem állítom, hogy a mentesített igaerő mind a szántóföld javára fog fordítatni, de mivel így talán a legtöbb gazdaság mostohagyermekéi, a természetes kaszálók és legelők is hozzájuthatnak gondosabb kezeléshez és talán trágyázáshoz is, ezek állapotának javulása, terméshozamuk elmaradhatatlan emelkedése is hozzájárul a jövedelememelkedés és belterjesség fokozásához.

S ha talán még a természetes kaszálók és legelők sem emésztenék fel mind a motoros talajmivelőgép által mentesített fogaterőt s az csak pihenőben maradna is némi kevés részben, még akkor is jogos a mentesített fogaterő értékének felszámítása a talajmivelőgép javára, mert ellenértéket nyer az addig jó vagy rossz időben, utakon agyonhajszolt igaerőszag kímélhetése folytán, annak kondícióbeli értéktöbbletében; a pihentetés által elért trágyatermelési többletben, sőt jórésztben az erőtakaromány-megtakarítások s végül a pihenő fogat mellől felszabadult majori kézierő által pótolta napszám megtakarításában.

Nem közvetlen tapasztalatból jutottam e cikkem megírásához, de mivel a tárgyat érintő eshetőségek egybevetéséből következtetve, a sikeres eredményt elérhetőnek hiszem, — czélszerűnek véltem azt közreadni.

Basa József.

A herések trágyázásáról.

A heretermelésnél egyik igen fontos kellék az, hogy a talaj elég tápanyagdus legyen, mert a here buja fejlődéséhez, — mit a herétől, hogy hasznalható legyen, megkivánunk — bőséges tápanyagra van szükség. Alig van másik olyan kulturnövényünk, mely az okszerű trágyázást annyira meghálálná, mint a here. A herét erős trágyázással buja fejlődésbe hozhatjuk, mert ez a herésnek nem árt, sőt haszon, mert többször lehet kaszálni s minden egyes kaszálás nagy termést ad. Ezt más növényünk-nél alig lehet megtenni, anélkül, hogy esetleg azt a minőség romlásának ki ne tennők; így pl. a kalászosoknál az erős trágyázásnál valószínűleg megdőlés lenne az eredmény.

A here tápanyagdus talajt kíván és a főszirozott erősebb fejlődésével nagyon sok tápanyagot von ki a talajból s mindennek daczára, amint ösmeretes, a here a kulturnövényeinknek egyik legjobb előnövénnye. Ennek oka abban van, mert a here nitrogényűjtő, a vele együtt élő bakteriumokkal a levegő nitrogénjét megköti és így a heregyökerek a talaj nitrogéntartalmát gyarapítják. Továbbá a heregyökerek a talaj fizikai tulajdonságát nagyon kedvezően befolyásolják. S végül, mert a here leginkább csak sok kaliumot von el a talajból, foszforsavat sokkal kevesebbet von el, mint kálit, hisz a káli-elhasználása 3—5-ször annyi mint a foszforsavfelvétele. Ezért a here után következő növény elég kedvező fizikai állapota és elég sok nitrogéntartalmu talajba jut, sőt a foszforsav sines kihasználva s ha csak a kálit pótoljuk, már az utónövénnyel igen kedvezően fejlődhet.

Ha a talaj elég tápanyagdus, úgy a here buja fejlődésnek indul, de ha ugyanazon talajon több egymásután következő évben herét termelünk, a here mindig gyengébb fejlődésű lesz, mit hereuntságnak neveznek. A talaj hereuntságának magyarázatára többféle elméletet állítottak fel. Némelyek azt állítják, hogy a növénygyökerek

bizonyos anyagot választanak ki, mely kiválasztott anyag, ha a talajban nagymennyiségben halmozódik fel, az a fejlődő növényre károsan hat, fejlődésében gátolja. Mások szerint a növényeknek bizonyos növényi és állati ellenségei vannak, melyek csak egy bizonyos növénnyel kapcsolatosan tudnak megélni és szaporodni. S a növény termelése után ezek huzamosabb ideig oly nagymértékben fölszaporodnak, hogy a növény fejlődését meggátolják. Viszont a hereuntságot úgy is magyarázzák, hogy a here mélyre hatoló gyökerei a talaj alsóbb rétegeiből sok tápanyagot elvonnak és ezen alsóbb talajréteg tápanyagkészletét kimerítik és ezen tápanyagihiány következtében a here nem tud kelően fejlődni és beáll a gyenge fejlődés, mit hereuntságnak is neveznek. Ezek szerint a hereuntság nem más, mint a tápanyagoknak, főleg a kálinak hiánya a talajban.

Részben annak megállapítására, hogy ezen hereuntságot tényleg mi okozza, részben azért, hogy a here raczionális trágyázását megállapítsák, a peterhofi* kísérleti telepen egy nagyszabású kísérletet állítottak be heretrágyázással kapcsolatosan. A kísérlet 10 évre terjed és czéljuk azt megállapítani, hogy a különböző trágyázás milyen befolyással van a here fejlődésére és a közbe termelt kulturnövényekre. Ezért minden esztendőben megvizsgálják a talaj kémiai, fizikai és bakteriologiai tulajdonságát és a termelt növényt is megelemezik minden forgóban. A kísérletet összesen 250 parcellán végzik több ellenőrző parcellával, hogy a kísérleti hiba minél kisebb legyen.

A következő számok az 1905—1909. évek eredményeit tüntetik fel:

	A heretermés egy hektáron mm.
1. Trágyázatlan	28·3
2. Thomassalak minden évben	30·1
3. Mész minden évben	31·0
4. Chilisalétrom minden évben	35·5
5. Chilisalétrom + Thomassalak minden évben	42·3
6. Chilisalétrom + mész minden évben	42·3
7. Kainit minden évben	48·1
8. Kainit + Chilisalétrom minden évben	50·4
9. Istállótrágya a 10 évben négyszer	59·6
10. Kainit + Thomassalak minden évben	64·3
11. Kainit + Thomassalak + Chilisalétrom minden évben	66·3
12. Istállótrágya + Kainit + Thomassalak 10 évben négyszer	71·5

Amint ezen számadatok mutatják, a különböző trágyázás lényegesen befolyásolja a here termését. Az egyoldalú Thomassalaktágyázás alig okozott valami terméstöbbletet; az egyoldalú Chilisalétrom már nagyobb terméstöbbletet okozott, de a kainit egyoldalú használatával már lényeges terméstöbbletet értek el.

	Terméstöbblet egy hektáron mm.
Thomassalaknál	1·8
Chilisalétromnál	7·2
Kainitnál	19·8

Két trágya együttalkalmazásával még nagyobb terméstöbbleteket értek el:

* Fühling landw. Zeitung 1911.

A lefolyt idény tapasztalatai beigazolták, hogy mégis a

CASE az igazi SZÁNTÓGÉP!

A CASE-gép } csövei nem folynak
kazánja nem megy tönkre
nincsen tuleröltetve.

15 év tapasztalata a CASE járvászántó gépeket minden más versenyyártmány fölé helyezte.

Vezérképviselet: Hahn Arthur és Társai, Budapest, VIII., Üllői-ut 52/g.

Terméstöbblet egy
hektáron
mm.

Chilisalétrom + Thomassalak . 12·0
+ kainit 21·1
Kainit + Thomassalak 36·0

Itt is lényegesen nagyobb a terméstöbblet, ha kainittal is trágyáztak. De természetesen legnagyobb terméstöbbletet okozott a teljes trágyázás, melynél:

Chilisalétrom + Thomassalak
+ kainitrágyázásnál 38·4 mm.
volt a terméstöbblet.

Ezen számadatok áttekintésénél mindjárt szembe tűnik az, hogy a különböző trágyák nem egyenlő hatásúak. Lássuk, hogy az egyes trágyák a különböző trágyázások kombinációjában milyen terméstöbbletet okoznak, mit az alanti számok tüntetnek fel

A chilisalétrom által okozott terméstöbblet:
mm.

Chilisalétrom egyedül adva 35·5—28·3 = 7·2

Thomassalakkal adva 42·3—

30·1 = 12·2

Chilisalétrom kainittal adva 50·4—48·1 = 2·3

Thomassalakkal és kainittal

adva 66·6—64·3 = 2·3

A Thomassalak által okozott terméstöbblet:
mm.

Thomassalak egyedül adva 30·1—28·3 = 1·8

chilisalétrommal adva 42·3—

35·5 = 6·8

Thomassalak kainittal adva 64·3—48·1 = 16·2

chilisalétrommal és kainittal

adva 66·6—50·4 16·2

A kainit által okozott terméstöbblet:
mm.

Kainit egyedül adva 48·1—28·3 = 19·8

„ chilisalétrommal adva 50·4—35·5 = 14·9

„ Thomassalakkal adva 64·3—30·1 = 34·2

„ Thomassalakkal és chilisalétrom-

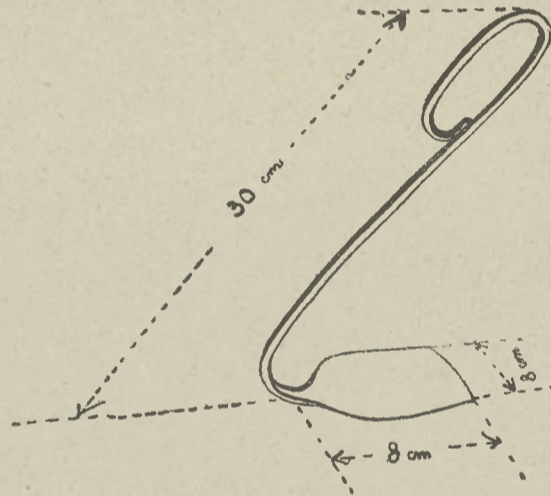
mal adva 66·6—42·3 = 24·3

Ezek szerint igen feltűnően látszik, hogy a chilisalétromnak leggyengébb hatása van a herére. Thomassalakkal adva, még türehető a terméstöbblet. Jobb hatása van már a Thomassalaknak; egyedül nem igen van hatása, de kainittal adva, már elég szép terméstöbbletet

eredményez. De a heretrágyázásnál legjobb hatása van a kainitnak; ez még egyedül adva is igen szép terméstöbbletet ad, de legjobban hat a kainit Thomassalakkal együtt. Ha a kainitot Thomassalakkal adjuk, ugy a kainit által okozott terméstöbblet 34·2 mm.

Igen feltűnő hatása volt a kálitrágyának a széna botanikai összetételére is. Minden parcellára ugyanazon magot vetették s öt év múltán a különböző parcellákon termelt hereszéna botanikai összetételében nagy különbség volt. Hogy milyen befolyással volt a trágyázás a termés botanikai összetételére, azt az 1910-ben végzett botanikai vizsgálat alapján az alanti táblázat tünteti föl:

1.	Termés 1910 1 hekt. mm.	botanikai összetétel %			
		here	fű	gyom	
1.	Trágyázatlan	21·6	36·4	60·4	3·2
2.	Thomassalak	15·3	6·4	69·4	24·2
3.	Mész	36·9	61·6	38·2	0·2
4.	Chilisalétrom	27·9	8·3	70·5	21·2
5.	„ + Thomassalak	21·6	15·6	60·6	23·8
6.	Chilisalétrom + méz	40·9	30·8	68·8	0·4
7.	Kainit	39·6	80·0	17·2	2·8
8.	„ + chilisalétrom	44·1	74·5	24·2	1·3
9.	Istállótrágya	58·5	68·7	31·1	0·2
10.	Kainit + Thomassalak	73·3	76·6	23·1	0·3
11.	Kainit + Thomassalak + chilisalétrom	72·9	72·9	28·3	2·8
12.	Istállótrágya + Thomassalak + kainit	68·8	68·8	28·3	2·0

54-ik ábra. Kézi gyomirtókapa.

Az egyoldalu Thomassalak- vagy chilisalétromtrágyázásnak igen erős befolyása volt a termés botanikai összetételére. A trágyázásnál Thomassalakkal egyedül az 5-ik évben a heréből már csak 6·4% maradt meg s az egyoldalu chilisalétromtrágyázásnál is csak 8·3 % maradt meg a heréből. A chilisalétrom és Thomassalak együtt adva már kedvezőbben hatott, mert 15·6 % maradt meg a heréből. A trágyázatlan parcellán a herének 36·4 %-a maradt meg. Ezek szerint a chilisalétrom és a Thomassalak, főleg egyoldalu trágyázással határozottan kedvezőtlenül hatott a herére. Ellenben feltűnő az, hogy az egyoldalu kainitrágyázásnál a herének 80 % a megmaradt, ugyszintén a kainit + Thomassalak és kainit + chilisalétromtrágyázásnál is jelentékeny mennyiség: 74—76 % megmaradt a heréből. A méz szintén igen kedvezően hatott a herére. Ezek szerint a kálitrágyázás nemcsak

a termésmennyiségre, hanem a széna minőségére is legkedvezőbb hatással van.

A kémiai elemzés alapján még az is föltűnő, hogy a here a káliumot legjobban kihasználta, mert a termés kálitartalma a kálitrágyázásnál lényegesen növekedett, míg a nitrogéntrágyázásnál a nitrogéntartalomnak növekedése, a foszorsavtrágyázásnál a foszorsav emelkedése alig volt észlelhető.

	Káli	Foszorsav	Nitrogén
A termés kálitrágyázás nélkül	1·08 %	—	—
A termés kálitrágyázással	2·17 %	—	—

	Káli	Foszorsav	Nitrogén
A termés Thomassalaktrágyázás nélkül	—	0·49	—
A termés Thomassalaktrágyázással	—	0·65	—
A termés chilisalétromtrágyázás nélkül	—	—	1·74
A termés chilisalétromtrágyázással	—	—	1·73

Ezek szerint a kálitrágyázással a termés kálitartalma 100 %-al növekedett; míg a Thomassalaktrágyázással a foszorsav csak 30 %-al emelkedett; a chilisalétromtrágyázással pedig nitrogénnövekedés nem volt megállapítható.

Ezen kísérletek alapján annyi megállapítható, hogy a here fejlődésénél a káliumnak rendkívül fontos szerepe van és a káliumtrágyázás a herékre nagyon kedvező hatással van, mert nem csak a termést növeli lényegesen, hanem az egyéb trágyázásokkal szemben a minőséget is javítja.

Herke Sándor.

Kézi gyomirtókapa.

Az Erdészeti Lapokból vesszük Juhász Mihály tollából eredő leírást és a csatolt illusztrációt, mint oly kapa rajzát, mely a gazdaságban, különösen a faiskolákban s házi kertekben is nagyon megfelelő.

„A terpesi (heves megyei) állami 23 kat. holdas csemetekertben már második éve alkalmazunk egy kis kézi gyomlálókapt, mely a czélnak minden tekintetben megfelel; ilyennek vagy ehhez hasonlóknak ismertetését még eddig szaklapjainkban nem olvastam s ez bátorít fel arra, hogy azt a mellékelt rajzban bemutassam, hogy hasonló körülmények között esetleg másutt is felhasználható legyen.

Tavaszzsal, a midőn a csemete még alig bujt ki a földből, a gyom azonban már kezd lábrakapni s a gyomlás elkerülhetetlen, rendes kapával a munkás nem tud hozzáférni anélkül, hogy a csemetében kárt ne tegyen, az esőverte kemény földből a gyomot kézzel kihuzni szintén nem tudja, mert elszakad s a gyökéréte bennmarad a földben. Oly könnyen kezelhető kis szerszám alkalmazását láttam tehát szükségesnek, mely míg egyrészt alkalmas arra, hogy a gyomot gyökerestül kiszedje a földből, másrészt azonban a csemetét megkímélje.

Erre a mellékelt rajzban bemutatott kis rövidnyelű kézi kapát szerkesztettem, mely egyszerűségénél fogva akár melyik falusi kovácsnál megcsináltható s hasznavehetősége miatt bátran merem ajánlani; egy női munkásnak napi munkaeredménye akár 40 cm sorközökkel 200—300 m², fenyőnél 25 cm sorköz mellett 100—200 m².

A talaj lazításához használni szokott többhegyű kézi kapával szemben annyiban előnyösebb, hogy nemcsak lazítja a megkeményedett talajt, hanem a gyomot is kiszedi, míg amannál a gyom a fogak között ottmarad.

Vasból készíttettem fanyél nélkül tartósság

ÓVÁS!!

Tudomásomra jutott, hogy **törvényesen védett**

„Pyroleum“-omat illetékteleneknek

hamisitják.

Eltekintve a törvényes lépésektől, melyet a hamisítók ellen indítottam, kötelezőségemnek tartom az igen tisztelt vevőimet, nagybirtokosokat, gazdákat és gazdasági egyesületeket ezen hamisításra figyelmeztetni és **óvni**, mert ezen hamisított készítményhez **értéktelen anyagok használtak fel és ezen utánzott „Pyroleum“ nem felel meg a gazdaságban megkívántató követelményeknek.**

Degen Jakab

Budapest, IX., Közraktár-utca 28. szám.

Mc Cormick TÁRCSÁSBORONÁK

egyenletes munkájuk, könnyű vontatásuk, legerősebb szerkezetük és legkiválóbb anyaguk révén a legkedveltebbek és legelterjedtebbek. **A tarlóbuktatásra a legújabb szabadalmazott és a hazai viszonyoknak teljesen megfelelő**

Mc Cormick TÁRCSÁSBORONÁT

már most kérjük megrendelni, miután gyárunk különben nem képes az óriási szükségletet idejében szállítani.

Mc CORMICK HARVESTING MACHINE COMPANY, Budapest, V., Váci-ut 9^a.

okából s a munkás szívesen használja, mert kezelése könnyű. Sulya körülbelül 25 deka, ára 70 fillér.

Az orvosi növények természetéről.

Irta: Dr. Rodiczky Jenő.

Majorána.

A magyar majoránáért nagy gyógyfükereskedőink szívesen adnak 100—120 koronát, mert azt a külföldön mindig értékesíthetik.

A majoránáról, mely konyhakerteinkben rendszerint csak mint ágyszegély szerénykedik, azt hiszik azonban nálunk, hogy csak olyan konyhafüszerezéle s mely jó ha van, de az sem baj, ha nincs, mert hát elvégre is megélhet az ember majoránás *krumplicuszpeiz* nélkül is, melyről leginkább tudja a kulináris világ, hogy majorána nélkül el nem képzelhető, melyhez esetleg a foghagymás kolbász is jár.

De ha még a jó Bethével tartunk is, ki megírta volt a „Füves Könöv“-ben: Igen jó miskulántia salátában, sásában, étkekben, pástétomban, májasban... sőt még ha azt vallanók, hogy nem is liba vagy réczepesenyé: ha nem készült majoránával... S mind ez magában nem magyarázná ki a majorána nagy keresletét, mely onnan ered, hogy a már az ókorban gyógyító hatása miatt alkalmazott majoránaolajat az illatszergyártás terén jelenleg nagyban hasznosítják s e téren a finom illatu magyar áru a Franciaországban is tért foglalt, a melynek terméke különben nem értéktelenebb, mint a német áru és mely legkivált Lübeckből jut világforgalomba.

Nálunk mindazonáltal még a tekintetben sincsenek sokan tisztában, vajjon milyen ezen növényünk tenyésztete. Igy maga dr. Borsodi Miksa, ki pedig „gazdák használatára“ irt „gyógynövényekről“, sub titulo *Origanum majorana* azt mondja: „évelő“ növény, hanem hát a kerti majorána (*Majorana hortensis*, Moench, *Origanum majorana* L.) bizony csak egy nyári növény. Legfőleg azt tapasztalhatjuk, hogy oly kedvezőtlen években, mikor nem akar beérni, ősz felé nehány majoránanövényt cserépbe ültetvén, átteleltetnek.

Növényünk, (melyet a francia *Marjolaine à coquille*-nek, az angol: *Sweet marjoram* vagy *Knotted marjoram*-nak, az olasz *Maggiarana*-nak, a német *französischer Majoran*-nak mond), me-rev szögletes, szőrös, ágasbogás száru. Levelei átellenesek, tompák, kerülekesek, mindkét felületükön szürkés molyhosak. Pártája apró fehér ernyős fűrtben áll, kellemesen fűszeresen illatos. Virágzása július—augusztus havára esik.

A föld minősége tekintetében nem nagyon válogatós, mert a laza, homokos és szivós agyagon kívül diszlik mindennemű talajban; feltéve, hogy az számára kertileg gondosan elő lesz készítve.

A nagybani mivelnél azt ajánlják, hogy az előző őszzel mélyen felszántott s tavasszal simára boronált földet egy méter széles ágyakra osszuk fel s a magot homokkal vagy hamuval keverve három ujjal szórva, vagy 20 cm-es sorokba vessük el s első esetben lánczos boronával, a második esetben simító boronával, vagy pedig könnyű hengerrel huzzuk alá.

Hát ez mind szép így elmondva, sőt még az is, a mit Schrieter (*Der Majoran*, oek. *Neuigkeiten und Verhandlungen* 1848 103 sz.) követendő példánként ajánl, hogy t. i. a talaj felületét érdessé tegyük, nehogy a kikelő növények a perzselő napsugarak vagy a hideg szelektől szen-

vedjenek azzal, hogy az elvetett magot jól befogassuk vagy a bevetett ágyak fölé porhanyó földet szitáljunk.

A majoránamag, mely rendes viszonyok közt három évig megtartja csirázó képességét, barna színű, hosszukás alaku. Űrsulya 55 gr. literenkint és oly apró, hogy 4 millió szem esik egy kilogrammra.

Ha tehát 1 hektárra 3—4 kgot vetünk, nem lenne hiány palántában, ha a magot kellő sekélyen és egyenletesen alá hozhatnók. De a gyakorlatban az a nagy bökkenő, hogy szinte lehetlenség ezt kivánni. Azért nem lehetek szószólója a direct vetésnek; jobb a magot gondosan előkészített kerti ágyba vetni, illetve rászát nevelni s azokat annak idején ültető fával, akár a szántóra is kiültetni.

E célból a magot előre kell csiráztatni, mint azt a dohányos kertészek a zacskóba kötött dohánymaggal teszik. Egy liter maggal bevethetünk egy méter széles, 6—7 méter hosszú kerti ágyat, melyre finom kerti földet szitálunk, hogy az apró mag csak nagyjából legyen befödve.

Hogy aztán az előre csirázott mag hamarosan kikeljen, a kerti ágyra zsupszalmát rakunk és csak aztán locsolunk, különben könnyen megeshetnék, hogy a víz a magot egy csomóba hordja össze, az egyenletes kelés nagy kárára. Az ágyat állott vízzel naponta meg kell öntözni s a zsup-takarót csak akkor távolítjuk el, ha a rászát már annyira megerősödtek, hogy 3—4 levelet hajtottak.

A magvetést legjobb márczius második felében eszközölni. A kikélest, mely közönségesen csak 15—20 nap mulva következik be, ha a magot előre csirázattuk már, 6—8 nap mulva várhatjuk.

Azonban a rászátat csak április végén, május elején tanácsos a szabadba kiültetni, kedvező időjárás mellett, ez esetben is már május végén szedhetjük leveleit, de tulajdonképeni aratása júliusra esik, mikor a majorána virágját kezdi hányni. Az ültetést a kellőleg előkészített földbe oly módon eszközöljük, hogy a paprikarásza módjára a magágyból kiszedett majorána növénykéket ültető fával nem egyenkint, hanem 20—30-ával bokrosan elültetjük 40—50 cm. sor- és 20—30 cm. növénytávolságban.

Ha az időjárás nagyon száraz, bizony a kiültetett rászátat is szükséges megöntözni s ha jól megfogantak, megkapáljuk a földet; a második kapálást június elején teljesítjük, végül június végén kissé töltögethetjük. Az aratást rendszerint júliusban, mikor virágbimbói fakadnak, éles késsel vagy sarlóval foganatosítjuk, lehetőleg száraz időjárás mellett, oly módon, hogy legalább 2—3 cm. magas tarlót hagyunk. Ez esetben a telep újból reprodukálódik, úgy, hogy 3—4 hét mulva másodsor arathatunk (sarju-majorána), sőt tudok esetet, mikor igen jó trágyaerőben levő földről, kedvező öszön, még harmadszor is sarlózhatták a majoránát. Rendszerint azonban magérésre hagyjuk jutni az újból kihajtó töveket.

A késsel vágott vagy sarlózott majoránát a nap hatásától lehetőleg védett, tehát árnyékos és szellős helyen vékonyan eltergetjük, gondosan ügyelve arra, hogy száradás közben valahogy meg ne fülledjen, mert ez a minőségnek jelentékeny kárát okozza. Tehát időnkint meg kell forgatni a majoránát addig, míg szára annyira kiszáradt, hogy könnyen széttörhetjük s a leveleket pedig ujjaink közt szétdörzsölhetjük. Ez 3—4 hét alatt következik be.

A majoránát aztán vagy levelestül, szárastól

értékesítjük, mikor természetesen olcsóbb áron adhatunk csak tul rajta; vagy pedig jó napos időben lemorzsoljuk a leveleket s azokat rostán kétszer is áttörjük, végül pedig sűrű szitába rakjuk, hogy a magvakat és földes részeket kiszitáljuk belőle. Aztán vászonzsákokba tömve hozzuk kereskedésbe a majoránát,

Ily kezelés mellett holdankint 6—8 q, termést nyerhetünk s a mellett a ritkábban ültetett majoránatelepünkön a sorok közt salátát, őszi uborkát, téli káposztát is ültethetünk, melyek a főnövény károsítása nélkül szép mellékhasznot biztosítanak. A mondottak kapcsán még szóba kell hoznom a jó Diószegi füveskönyvében is említett telető vagy évelő majoránát, más néven szukorfű vagy varga majoránát, mely már sokkal alacsonyabb áron értékesíthető csak mint a kerti majorána.

Ezen növény, melynek szisztematikus neve *Origanum vulgare*, állítólag Afrikából (nev. Arábiából) származik, honnan 1573-ban hozták volna be Európába. Annyi tény, hogy déli Európában erdők szélén vadon állapotban található, valamint hogy hazánkban is szárazföldeken, az alhavasi végéig elő szokott fordulni. E növénynek, melyet a francia *Marjolaine vivace*, az angol *Perennial marjoram*, a német *Winter-Majorannak* mond, négyszögletes szára 30—60 cm. magas és tojásdad alaku, sima szegélyű levelek, rózsapiros vagy lilaszínű viratok által különbözik az előbbtől. Ha magját figyelmeesebben szemléljük, azt fogjuk látni, hogy barna, piros, tojásdad alaku és csak negyedrészt oly nagy, mint a kerti majoránáé. Űrsulya 67.5 g. pro liter, csiraképessége eltart 5—6 évig.

Az időjárásnak jól ellentálló növény, melyet tavaszi vagy őszi vetéssel, úgy mag után, valamint a bokrok szétszedése után könnyen szaporíthatunk.

Van egy válfaja, mely csak 30, legfőleg 35 cm. magasra nő: a *Vilmorin-féle Marjolaine vivace nain* (évelő törpe majorána), mely ágy-szegélyek létesítésére igen alkalmas növény.

Az évelő majorána is illatszernövény számába megy, melynek fűvéből egy sárga vagy zöldes-barna színű olajat nyernek, mely átható szagu, ize pedig fűszeres, kámforos.

Leveleinek szintén gyógyhatása van és forrázatát, mint hatalmas háziszert, használják idült láz nélküli hurutnál.

Eredményes védekezés az aranka ellen.

Az aranka terjedésére vonatkozólag bármilyen kedvezők is a hatóságok és a gazdasági tudósítók értesítései, az állapot tarthatatlan, sürgős orvoslásra van szükség. Kiszállásaink és utazgatásaink alkalmával ugyanis arról győződünk meg, hogy az aranka nem apad, sőt ellenkezőleg rohamosan terjed és mind nehezebben sikerül ellene a védekezés. A további mulasztás miatt úgy a hatóságokat és szakintézeteket, mint a gazdaközönseget felelősség terheli. A segítség még nem késő, de mulasztásra nincs idő, mert löhere magjaink elsőbbségét külföldön is veszély fenyegeti, idehaza meg tudjuk, nagyon kevés mennyiség az, a mely, mint arankamentes vagy arankamentesített hazai mag, vetőmagul fölhasználható. Nemzetgazdaságunk vesztesége bizony nem csekély összegre tehető, hiszen ha legkevesebb, csak 20 kor. árkülönbséget számítunk métermázsánként az arankás és arankamentes mag között, akkor is az évi körülbelül 107,674 métermázsas löhere és luczernamag termésen 2,153.480 kor. veszteséggel számolhatunk, a mi elég nagy összeg ahhoz, hogy meg-

Mc Cormick tengerekéveköti-aratógép

vágja és kévébe köti a tengert, egyformán, jól, akár rövid- vagy hosszuszáru, akár áll a tengeri vagy pedig dült. 26. ang. hüvelyk sortávolságtól feljebb alkalmazható. A kötszerkezet lényegében ugyanolyan, mint a világhírű Mc Cormick gabonakéveköti. A gép úgy van szerkesztve, hogy a tengeri csöve nem sérül meg. A kévék nagysága szabályozható. További felvilágosítással és ajánlattal szívesen szolgál:

Mc Cormick Harvesting Machine Comp., Budapest, V., Váci-ut 98.

tartása érdekében nagyobb tevékenységet fejtsünk ki. A törvények és miniszteri rendeletek végrehajtása esetében javulás állana be, de sajnos, ez intézkedések többnyire csak papirosan maradnak, nem hajtják végre.

Az 1894. évi XII. t.-cz. 51. §-a értelmében arankás vetőmagot forgalomba hozni; 1895. évi XLVI. t.-cz. 18. §-a előírja a vetőmagvak forgalmazásának módjait és e törvény az ellenőrzést a közigazgatási hatóságokra bizza. Azonban a hatóságok ellenőrzést csak a legkritikább esetekben tartanak; nyugodtan árusíthatják kereskedőink üzletekben, uton-utfélen és hetivásárokon a literenkénti elárúsítók szemetes, arankás vetőmagvaikat, melyeket olcsó pénzen, örömmel vásárol meg a tapasztalatlan kiskisgazda. Különben is az elárúsításnak zug uton, ellenőrzése a legnehezebb feladatok egyike. Más uton-módon kell az ilyen árusítást megakadályozni. A vetőmag beszerzését és szétosztását kellene a hatóságra bízni és a más forrásból szerzett magvak elvetését kellene megakadályozni. Az 1894. évi XII. t.-cz. 52. §-ára — mely szerint az aranka-irtás ideje a közigazgatási hatóság által meghatározandó — és a 95. §. k. pontjára — a mely szerint az irtási határidők csakis a hatóság figyelmeztetése daczára elmulasztó birtokosok vonhatók büntető uton is felelősségre — vonatkozó 1904. évi április hó 15-én kiadott 36451. számú miniszteri rendelet elrendeli, hogy valamennyi törvényhatóság első tisztviselője az ottani gazdasági egyesület vagy a vármegyei gazdasági bizottság meghallgatásával a vidék növényfejlődése viszonyaihoz képest jelölje meg azt a napot, a meddig az aranka kiirtandó; e nap minden év május 1—10-ike között minden községben háromszor egymásután közhírré teendő. A községi előljárásság május 1—10-ike között az összes mezőőröket rendelje be és utasítsa, hogy jelentsék be: Örzési területükön melyik birtokos termel lóherét vagy luczernát. A lóhere és luczerna földeket a mezőőrök kísérik állandóan figyelemmel és ahol a kitűzött határnapon túl még irtatlan arankafoltokat látnak, azt a községi előljárásságnál jelentsék be. E bejelentéseket a községi előljárásság vegye külön jegyzékbe. Valamennyi községi előljárásság külön kiküldöttekkel vizsgálta meg a mezőőri jelentésben felsorolt földeket és a talált mulasztások tekintetében az 1894. évi XII. t.-cz. 52. §-át, mely az előljárásság által az irtást a fél terhére rendeli el, és azonkívül még a 95. §. k. pontját, mely 100 kor-ig terjedő pénzbüntetéssel sújtja, alkalmazza. E rendelet szerint a főszolgabírók vagy helyetteseik is kötelesek volnának valahányszor június, július és augusztus hónapokban a községekben járnak az arankairtást figyelemmel kíséreni; kötelesek lennének a lóhere és luczerna termelő birtokosok jegyzékét, a bejelentett arankafoltok jegyzékét és az előljárássági kiküldöttek által vezetett jegyzéket megvizsgálni és láttatni, valamint személyesen is kitekinteni az illető határrészekbe. (Hány szolgabíró tette meg? bizonyára nem sok!). Ez üdvös törvény és rendelet mellett mégis mit látunk? Vajjon irtja-e a gazda az arankát?

Itt erdélyi részekben, mivel tapasztalataim főképe e területre vonatkoznak, bizony sajnos, nagyon kevés mértékben, ugyszólván nem is, a ki megpróbálja annak is eredménytelen munkája, mert nem tudja sikerrel irtani. Az utasításokat nem tartja be. Nem kaszál ki a folt körül elég széles területet. Az eltakarításnál nem ügyel, elhullatja és így az arankának inkább még terjesztője, mint megakadályozója. A lekaszált területet nem kapálja föl és így a szár végeken megmaradt aranka vigan tovább fejlődik. Ha az első irtási kísérlete nem vezet jó eredményre,

többé meg se kísérel, hiába való munkának tartja. A mulasztó gazdaközönséggel szemben a hatóság sem tesz semmit. A mezőőrök nem jelentenek fel senkit, a községi bírók rendszeren jó jelentésekkel számolnak be a községi jegyzőknek, a községi jegyzők a szolgabíróknak és így a hatóságok jelentései alapján nincs sehol aranka, mindenfelé arankamentes magot várhatnánk; azonban ép ellenkezőt mutat egy rövid kiszállás és széttekintés és mást fog mutatni a magvizsgálat.

Hasonlatos képpen vagyunk a városi hatóságokkal is.

Az 1907. évi 66500. földmívelésügyi miniszteri rendelet elrendeli a gazdasági tudósítóknak, hogy minden év július 30-ig a m. kir. vetőmagvizsgáló állomásoknak a rendelkezésükre bocsájtott űrlapokon jelentsék be azon birtokosok nevét, a kiknek birtokán arankát látnak és e bejelentések alapján a vetőmagvizsgáló állomások szakközegüket kiküldik az arankával fertőzött községbe, a ki ott helyben felvilágosítsa az illető birtokost az irtási módokról, az irtás köteleességéről és a mulasztás következményeiről.

E rendelettel szemben azonban azt látjuk, hogy a gazdasági tudósítók nem akarnak a községben haragos feleket szerezni, nem járnak kelnek eleget a határban, vagy bármi más ok miatt, aranka jelentéseket nagyon keveset küldenek s így a m. kir. vetőmagvizsgáló állomások kiküldöttje által az arankairtás bemutatása is évenként csak nagyon kevés községben történhetik meg.

Az elősorolt mulasztások figyelembe vételével meggyőződhetünk, hogy az eddigi intézkedésekkel az aranka elleni küzdelmeink nem sok eredményre fognak vezetni, legalább is tíz évig a régi intézkedésekre újabb intézkedésekre van elkerülhetetlen és sürgős szükségünk.

Szerény véleményem szerint az aranka elleni eredményes küzdelemhez helyes volna ha:

1912. évtől kezdve 1922-ig, azaz tíz évig, a ki lóhere- vagy luczernamagot szándékozik termelni, az ebbeli szándékát minden év márczius 15-ig a városi rendőrkapitányságnál vagy községi jegyzőnél bejelenteni, valamint azt is, hogy melyik határrészben, mekkora területen akar termelni: mi termelt azon a helyen az előtt?; aranka volt-e benne (?), ha aranka volt benne a községi előljárásság az illető gazdát tiltaná el azon szándékától, hogy azon helyen magot termeljen. Olyan táblára, a hol arankás lóhere vagy luczerna termelt 4—5 éven belül a községi előljárásság nem adna megtermelési engedélyt. E bejelentéseket a községi előljárásság külön jegyzékbe venné és a jegyzékeket minden év márczius végéig a szolgabírósnak (városokban rendőrkapitányság) utján beküldené nyilván tartás végett az illetékes m. kir. vetőmagvizsgáló állomáshoz. A mulasztás legszigorubb fegyelmi vétségét képezne! Minden egyes termelő e bejelentésnél tudatná, vetőmag szükségletét is, ha nem saját termésű vetőmagját szándékozik vetésre fölhasználni, ha a termelő saját vetőmagját akarja vetésre használni, akkor ebből az előljárásság, adott utasítás szerint, mintát venne és a vetőmagvizsgáló állomás szakszerű utasításai szerint járna el. Ilyen esetekben köteles lenne a vetőmagvizsgáló állomás, ha talán szükséges volna, tisztítási utasítást és egyéb tanácsot adni. A bejelentett vetőmag szükségleteket az előljárásság összeírná és együttesen szerezné be. Az előljárásság köteles lenne vagy államilag ólomzárólt (ólomzár alatt lévő!) magot vásárolni vagy, ha más forrásból szerezne magot, azt előzetesen megvizsgáltatni és a tisztítási eljárásra a vetőmagvizsgáló állomás utasítását kikérni és azt szigoruan betartani. Kereskedésekben csakis

állami ólomzár alatt, felbontatlanul volna szabad lóhere — és luczernamagot árusítani. A ki államilag ólomzárólt magot vásárol vetésre, az is köteles lenne a bárcza hitelességét és a zsák és ólomzár hamisítatlanságát az előljárásság előtt igazolni. Ha a termelő gazdák körül valaki nem tartaná be ez intézkedést, annak lóheréje vagy luczernája csak takarmányul használható és kiszántatható.

Ezen intézkedés szigorú betartásával arankamentes talajba lehetőleg arankamentes vetőmag kerülne.

Azonban, a mint tapasztaltuk, még a leglelkiesmeretesebben vizsgált, ólomzárólt magban is fordulhat elő 1—1 szem arankamag, azért az arankának (zöld vetésben) irtására vonatkozó 1894. évi XII. t.-cz. 51. és 52. §-ai, valamint az 1904. évi 36451. számú rendelet pontjai sokkal pontosabban végrehajtandók lennének.

A m. kir. vetőmagvizsgáló állomások a jegyzők által kiállított jegyzékek alapján utiterveket készítenének és a jegyzékben felsorolt helyiségeket kiküldötteikkel bejárnának. A kiküldött, az e czélból kirendelt hatósági közeggel átvizsgálná az egyes termelők magheréseit és ahol még irtatlan arankát látta azt felügyelet mellett a felek terhére irtatná. A vetőmagvizsgáló állomások kiküldöttjei ilyen alkalomkor utba igazító, felvilágosító tanácsosul szolgálnának a tájékoztatlan gazdaközönség részére. Esetleg, ha annyira arankás táblára találnának, a melynek arankamentesítése teljesen lehetetlen, annak lekaszáltatása iránt már előre intézkednének.

A vetőmagvizsgáló állomások szakközegjei kiküldetésök alkalmával kettős ellenőrzést is tarthatnának, a mennyiben az aranka ellenőrzés mellett eleget tehetnének ez év februárius 6-án az OMGE. növénytermelési szakosztálya által a burgonya levélsodródása elleni védekezés ügyében elfogadott határozati javaslat (l. Köztelek 1911. évi 15. sz.) 1. pontjában foglalt kivánalmaknak is.

A leírt módon, a törvény és rendeletek pontos betartásával, nagyobb buzdalommal, a gazdaközönség részéről több szorgalommal, több figyelemmel és tudással az arankát pár év alatt a minimumra lehetne szorítani. Ha hazánkban az aranka kipusztul, akkor erre alkalmas ellenőrző vizsgálatokkal az arankát magvak behozatalát kell megakadályozni, a mi nem kerül olyan nagy fáradságba és áldozatba. Tíz évi erélyes intézkedés a még tapasztalatlan gazdáinkat annyira óvatosabbá és tanultabbá tenné a here-magtermelés terén, hogy azután hatósági gyámkodás nélkül is tudnának saját lábukon járni és nem kellene attól tartanunk, hogy minőség tekintetében ma a világ piaczen első helyen álló heremagvaink az aranka miatt később utolsó helyre fognak kerülni.

Butujás Gyula.

KÖNYVISMERTETÉS.

Megjelent a Kodolányi-féle Gazdasági Zsebnaptár. Ezelőtt ötvenkét évvel indította meg boldogult Kodolányi Antal az első magyar »Gazdasági Zsebnaptárt«, hat évvel előzve meg a wieni Hugó Hirschmann Taschenkalenderének kiadását.

Ezidőszerint a »Gazdasági Lapok« szerkesztősége (Budapest, IV., Múzeum-körut 7.) teljesen átdolgozta s kibővítette e naptár tartalmát, hogy a jelenkor kivánalmainak tökéletesen megfeleljen. Már a naptár külalakja is újítást mutat fel, amennyiben gazdagabb beltartalma daczára — a papirosnak czélszerű megválasztása foly-

KEMNA FORRÓGŐZEKÉI

szabadalmazott

SCHMIDT mérnökdoktor hírneves füstcső-tulhevitőjével

Minden más nedvesgőz-, compound- vagy compound-tulhevitett rendszert úgy teljesítő-képesség, mint tartósság tekintetében messze felülmúlnak és lényegesen kevesebb szénét fogyasztanak.

Referenciákkal, kimerítő felvilágosításokkal és költségvetésekkel szolgál:

KEMNA J. BUDAPEST, VI., Váci-körut 51. szám.

Sürgőnyezim: Kemna, Budapest. Telefon 91-21. Telefon 91-21.

tán — sokkal vékonyabb s így könnyebb is az eddiginél miért is tényleg zsebben hordhatóvá vált.

A naptári részhez tartozó napi előjegyzések helye kisebbre lett szorítva, de azért unig elég e célra, mert hisz jegyzetekre elegendő papíros áll a könyv végén a gazda rendelkezésére. Célszerűnek mondható azon újítás is, hogy a nap kelte s nyugta után mindjárt a hold kelte és nyugta is megvan, nem úgy, mint eddig midőn ezeket külön lapokon kellett keresni.

Egészen ujonnan lett felvéve a kamatos kamattábla, mi ugyszólván mindennapi szükségletet képez a modern életben.

Teljesen új a magvak hektoliter súlyát feltüntető táblázat, mi tényleg hiányt pótol.

A vadászati tilalmi táblázat mellé csatoltatott a halászati is, mely az újabb annyira felkarolt haltenyésztést tekintve nagyfontossága.

A közéletben szükséges új tarifák gyanánt kerültek be a postai-, a sürgönydíjak és különböző vasutak zónadijszabásainak tarifái.

A régi mértékek átszámítása méter mértékekre, méter mértékek átszámítása régi mértékekre és külföldi mértékek átszámítása a méter mértékekre oly három kimutatás, mely eddig is bent volt ugyan e naptárban, de most az újabb gyakorlat követelményeinek teljesen megfelelőleg lett átdolgozva.

Ezek után két teljesen új tábla került naptárunkba és pedig: »Ércpénztábla« s »Méterát-számítási táblázatok«.

A többi szöveg s táblázatok pedig gyökeres revízióknak lettek alávetve s kijavított alakban lépnek az olvasó elé.

Az egész világ gazdaközönsége által elfogadott s legjobbnak tartott Kellner-féle takarmányozási elmélet dióhéjban bent foglaltatik e naptárban s néhány példával meg is van világítva s a gyakorlati gazdának használhatóvá téve úgy, hogy a csatolt tabellák szerint a takarmány adagokat pontosan ki lehet számítani.

A számtartási részben a pénztári napló, mely e'eddig csak kiadási rovattal bírt, ki van küszöbölve, mert ime most már a bevételi rovat is megvan. A próbafejési jegyzékben, eddig 21 sor volt, azonban tekintettel arra, hogy havonta 2 fejesi próbát szoktak tartani s e próbák eredményét összeadásra is kell egy sor, most 25 vonalat húztak. — A hizóállatok próbamázsalása jegyzékében eddig 13 rovat volt, tehát ha p. o. nem 6, hanem 7 vagy 7½ hónapig hizott a marha s kéthetenként lemázsalatott, már nem volt hely hová írni a súlyt, vagy új sort kellett kezdeni. Most 18 rubrika van, tehát teljesen elégséges minden körülmények között a hizók súlypróbáinak bejegyzésére. —

Jelen évfolyamot még az alapító Kodolányi Antal és a kezdeményező munkáját folytató, immár szinte néhai Ordódy Lajos sikerült arczképe díszíti.

Mindezen tetemes s költséges javítások s bővítések dacára is a naptár ára az eddigi maradt 2 K 80 fillér, ajánlott küldéssel 3 K 25 fillér,

utánvétellel 3 K 45 fillér. Kapható: a »Gazdasági Lapok« kiadóhivatalában (Budapest, Múzeumkörút 7.)

Házinyultenyésztés és értékesítés. Andrássovich Géza könyve immár a negyedik bővített és átdolgozott kiadásban jelent meg. Amint hazánkban tért hódít a házinyultenyésztés, halad a szakirodalom is vele. Hét év alatt ez immár négy kiadást ért el. Ez a negyedik is sok értékes, új adatokkal bővítve és számos magyarázó képpel gazdagítva, az előző kiadásokat felülmúlja. A »Házinyultenyésztés és értékesítés« című könyv a »Patria« könyvkereskedés (Budapest, IX., Üllői-ut 25.) kiadása. Bolti ára 2 korona.

Állami népségítő gazdasági akciók Magyarországon. Irta Cséser Lajos dr. Különlenyomat az »Erdélyi Gazdá«-ból. Ára nincs kitéve. Cséser tanár urtól, ki már több érdekes művel gazdagította szakirodalmunkat, csak jót várhatunk, e parányi füzet is kielégíti váraakozásunkat, mert nem száraz szavakkal mondja el a tót, ruthén és székely nép felsegélyezésére szolgáló állami intézmények mibenlétét, hanem élénk mondatokkal fűszerezve hozzá tudomásunkra azt, mit ismertetni óhajjt. Ajánljuk e füzetke elolvasását.

Egyjegestengeri vadászkirándulásról. Irta Barcza György, nyomtatott a »Patria« r.-t.-nál; ára 6 korona. E 117 oldalra terjedő érdekes utinapló egy magyar társaság a Norvég- és Svédországban s a jeges tengeren léfolyt utazásáról szól s a fagy, jég és hó birodalmában élő állatok vadászatáról számol be. Néhány igen csinos kép és egy kis térkép díszíti a könyvet. Nem czéhbéli írómesterember írta e kis művet, de egy jó tollu s élénk megfigyelő képességű egyéniség, ki közvetlen benyomásait oly vonzó alakban tudta papírra tenni, hogy édes örömezt olvassuk dolgozatát. Mintha csak magunk előtt látnánk a magas észak tájait, városait, népeit s állatvilágát. A mű önmagát dicséri, s ki érdeklődik tartalma iránt, olvassa el, pár kellemes órára tesz szert a különben unalmas őszi estén.

KÉRDÉSEK ÉS FEJELETEK.

Kérdés. Hogy neveljem a bonyhádi marhát, a tetováló fogó használatára.

Bonyhádi teheneim vannak, melyekre szimenthali tenyészbikát használlok. Ezen szülőktől származott növendék ökor s üszőborjúknak növésük meg nem felelő; miután gyengék s kicsinyek maradnak. Takarmányozásuk ez! Tavasz-nyár- s őszelelőn a 1 és 2 éves növendékek jó legelőn; a 2—4 éves növendékek pedig erdei, dombos legelőn vannak. Télen kapnak: Takarmányrépát — tavaszi szalmát s szénát; s jó gondozásban részesülnek.

Mily tapasztalati tényekkel lehet felnevelésükön segíteni, hogy előnyösen átalakuljanak szilárd, nagy, nemesküllemű tenyész — jármos anyagga?

2. Tetováló fogókkal lehet-e? Kifogástalan, ideális állatjelzést végezni szarvasmarhák, borjúk — sertéseken? B. L.

Kérdés. Sörtörköly elraktározás és etetés.

A szárított sörtörkölyt miként raktározom el, hogy t. i. elne romoljon? Mily mennyiségben szabad etetni fejős tehennel és jármásokkal? Mivel keverjem? Szives válaszáért köszönet. N. B.

Kérdés. Tömésre mily kukoriceza jó?

Ludtömésre használható kukoriczát nyersen beáztatva sózva, vagy leforrázva s lehűtve, a vagy főzve legjobb alkalmazni? Kifizeti-e magát a főzés vagy forrázással okozott kiadási többlet? Z. J.-né.

Kérdés. Gyümölcsfák ültetésének az ideje.

Házi kertemben egy kisebb gyümölcsöst szeretnék létesíteni, kérdés: mikor ültessék fákat, ősszel vagy tavasszal? Ugy hallottam mindegyik módnak meg van a maga előnye, ha ez igaz, kérdelem: mik azok? L. P.

Felelet. Közös bika napi eltartása című kérdésre.

„Közös lónak turós a háta“ közmondás most a bikára is aktuálissá vált s így a jövőre immár két azonos példa igazolja a közösség hátrányát, tehát nem csak a közös lónak, hanem a közös bikának is turós a háta. Ha kérdéstevő a közös

bika eltartását illetőleg eleve megállapodott volna, most nem kellene tanácsért mászhoz fordulni, nevezetesen nem vált volna az ügy vitás kérdéssé, jogi problémává. Mert nehéz ám megállapítani, még ha a bika sovány legelőn, szalmán, tengeriszáron tartatott is, hogy tényleg mit ér az, a mit megevett? De a helyi viszonyok is befolyással vannak reá. Ha pl. vidékükön takarmány-, szalmahiány van, illetve ezeket is jól lehet értékesíteni, az esetben már magasabban kell értékelni a bikával etetett takarmányt. A legeltetést illetőleg, egy drb szarvasmarha vidékükön vagy falujukban szokásos bér szerint volna megállapítandó. Ezen legeltetési bér azonban változó vidék, keresettség és a legelők minősége szerint. Tudomásom s 14 évi gyakorlatom alatt nálunk a nyári legeltetés páronként 36—40 korona szokott lenni, hegyes, erdős vidéken pásztoradás nélkül. Saját gulyában 45—50 korona jó legelőn. Ép ennyi, 40—50 korona szokott lenni a szomszéd uradalomban kitűnő legelőn, mely kaszálóból hasított ki. Tehát a mig a bika tartása istállón történt, körülbelül egy hónapig, addig a bikával megettetett korpa, széna értéke jöhet számításba, vagyis az a száraz anyag, mit naponta megevett. Ez pedig egy drb 500 kg. elősúlyu marha után 10—12 kg. Ennek mai értéke, szénaértéket véve alapul s a korpát is tekintetbe véve q-ként legfeljebb nyolcz korona, vagyis naponta 96 fillér. Tehát a hány nap istállón tartották, annyi 96 fillér esik a bikára. Az öt hónapi legeltetés pedig legfeljebb 25 korona, a mivel társa megelégedhet a sovány legelőn történt tartás mellett. Ehhez jön a pásztor fizetéséből esedékes rész, illetve a gondozó járandósága. Ennél a bíróság se adna többet, ítélné meg elfogulatlan és szakértő gazda szakvéleménye alapján.

Szűcs János.

Felelet. Koczák elvetélése ellen című kérdésre.

A feltett kérdésből kifolyólag határozott tanácsot adni nem lehet, mert a sertéseknél előforduló elvetelésnek sokféle oka lehet, mig ezek nem ismeretesek, úgy a védekezés is nehéz. Előidézhetheti az elvetelést a meg nem felelő gondozás, takarmányozás, esetleg a legelőn levő mérges növények (Secale cornutum). A mozgás hiánya, avagy tulhajtott mozgás, egymásközi marakodás, túl sok só az eledelben. Ezek közül valamelyik lehet az egyik ok. Másik ok pedig valamely ragadós betegség, melyek egyike maga a járványos elvetelés, mely sertések között azonban ritkábban szokott előfordulni, de lehetséges és valószínű is, hogy ez esetben a koczák között fertőző hüvelyhurut forog fenn, ezt állatorvosilag kellene határozottsággal megállapítani.

Ha a betegséget ragadós betegség idézi elő, úgy első teendő a fertőtlenítés, melyre ez idő szerint legalkalmasabb a ½% lysochlor oldat, mert ez se nem szagos, se nem mérgező, de a mellett igen nagy bakteriumölő hatása van. Ezzel az oldattal a koczák hüvelye, méhje is irrigálható. Ha a két ragadós betegség közül bármelyik is volna az elvetelés előidézője, úgy az elvetelt koczákat feltétlenül el kell különíteni az egészségesektől és az elvetelt magzatokat elégetni. A kanokat semmi szín alatt nem használni addig, mig határozottan egészségeseknek nem mondhatók. Meg kell vizsgálni a kanok himvesszejét is, ha az teljesen sima és halvány rózsapiros, úgy használható bebugatásra, de akkor is előbb a koczák hüvelyét és péráját fertőtlenítőszerrel kell kezelni, a mely esetben a lysochlor a legjobb, mert nincs szaga és a kan nem idegenkedik.

Jelenleg az országban terjedőben van a sertések között a fertőző hüvelyhurut és valószínűleg ez esetben is ez idézi elő az elvetelést.

Dr. Kukuljevic József.

Felelet. Legelőjavítás ősszel című kérdésre.

Mindenekelőtt a legelőn visszamaradni szokott tövist, kórót kell eltávolítani róla, illetve elégetni. Ha teheti hordasson reá hamut, vagy trágyázassa meg kálifoszffáttal. Ezeket kivül, akár módjában van trágyázni, akár nem, a kóró, tövis eltávolítása után a legelő felülete jól meglazítandó éles és megterhelt fogasboronával hosszában és keresztben, hogy a téli nedveség az altalajba huzódjon. Az így jól fellazított legelő tavasszal ismét megboronándó, hogy a tél folyamán történt feltalajülledés megbolygatva legyen, vagyis, hogy a hajcsővesség létre ne jöjjön. Ha teheti, boronálás előtt vidékének

Felhívjuk

a t. cz. gazdaközönség figyelmét a

budapesti

gyapju-aukcziókra,

melyek második sorozata folyó évi szeptember hó 27-én veszi kezdetét.

Az aukcziókra felküldött és „Gyapjuárverések Magyar Általános Hitelbank, Budapest, Dunaparti teherpályaudvar“ címzett gyapjuküldemények ingyen raktározásban részesülnek. — Bejelentéseket elfogad és mindennemű felvilágosítással szolgál:

Magyar Általános Hitelbank

Aruosztály — Gyapjuárverések

Budapest, V., Nádor-utca 12. sz.

megfelelő fűmagot is tanácsos lesz elszórni, ha a talaj, legelő nem túl sovány.

Szűcs János.

Felelet. A földbirtok bérbeadásával a gazdatiszti jogviszony a birtok tulajdonosával megszűnik-e? című kérdésre.

Noha az új gazdatiszti jogviszonyt szabályozó vagy szabályozni vélt törvény felette tökéletlen s a gazdatiszti jogait nem részesíti kellő védelemben, kérdéstevő esetére speciel némi kedvező pontot tartalmaz. Ugyanis e törvény szerint a gazdatiszt bérlőnek, mint leltári tárgyat nem adható még előzetes megbeszéléssel sem, ha az illető hajlandóan nem mutatkozik. Így a bérleti szerződésbe foglalt erre vonatkozó pont a gazdatisztre nem kötelező, de nem volna az akkor sem, ha előzetesen tudatták volna, ha kérdéstevő azt elfogadni, abba beleegyezni nem volt hajlandó. Azonban, ha a birtok tulajdonosával kikötve nem volt felmondási határideje, noha felmondása határideje nem közöltetett, teljes fizetésének csupán felére eső részét követelheti jogosan.

Erre a félre azonban a felsorolt fizetése fele része feltétlenül jogos s így tulajdonosok jogtanácsosának nincs igaza, hogy önnek semmi követelése nincs, ha a bérlővel egy évre tudta nélkül le is kötötték. Szólítsa fel tehát volt főnökeit ajánlott levélben a félévi fizetése, lakásbér, vagy lakás tovább használatára s ha nem lenne foganatja, adja át ügyvédnek s per útján szerezen érvényt követelésének, de — mint mondtam — nem egy-, hanem csak félévre. A per kimenetele önre nézve feltétlenül kedvező fog lenni. Azonban, ha egyesség után megtudnának állapodni, ez volna a legcélszerűbb, mert a perrel járó sok kellemetlenségtől megóvatnák. *)

Szűcs János.

Előfizetési felhívás.

Tisztelettel felhívjuk lapjaink azon t. olvasóit a kiknek előfizetése október hó elsejével lejárt, hogy azt megújítani sziveskedjenek, nehogy a lap expedíciójában zavarok támadhassanak.

Előfizetési árak:

Egész évre	16 korona.
Fél évre	8 „
Negyed évre	4 „

A „Gazdasági Lapok“
kiadóhivatala.

HIREK.

Sürgős kérelem! Kecskeméti földmivestársaink a kétségbeesés szélén állva kérnek segítséget! Kisgazdák és kisiparosok háza omladoznak s a bankoktól hiába várnak kölcsönt, csak a mi segítségünkkel építhetik újra pusztuló tűzhelyüket. Aki tehát még nem adakozott, sürgősen küldje be adományát a Kecskeméti Gazdasági Egyesület címére!

Időjárás Jásznagykunszolnokmegyében. Időjárásunk a milyen volt szept. hó 3-ik részében bekövetkezett, mintegy 50—55 milliméter csapadék és meleg idővel, a mellyel az őszi vetés alá a munkálatok megkezdhetők voltak, oly kellemellen váratlanul hűvössé, sőt hideggé vált most már gyenge éjeli fagyokkal az időjárás. A kedvező szeptember végi meleg idővel sietet mindenki az őszi takarmány vetését és őszi árpát földbe tenni, a mi szépen ki is kelt. Buzavetés azonban a heszeni és csikos hátu légy miatt igen kevés, csak szorványosan let téve. Különben is e vidéken az őszi buza vetése rendszerint október 6—8-iktól veszi kezdetét. Ezen idő óta el is lett igen sok buza vetve, de erre, illetve ennek szép, egyenletes kikelésére az időjárás nem alkalmas. Enyhébb idő volna legalább 15—20 mm csapadékkal kívánatos. Az őszi buza alá a szántás erősen folyamatban van és kedvező időjárás esetén e hó végén kevés kivétellel be is fejeződik. Kukoricza termésünk eltakarítva lett. Szára is amely takarmányul szolgál kevesebb a normálisnál, szem eredmény azonban, csak 30—40 százalékját adta a rendes termésnek. Le is esett az ára a szárnyas baromfinak, félár-

*) Tudomásunk szerint okleveles gazdatisztnak egy évi felmondást biztosít a törvény, ha tehát kérdésnek oklevele van, ennyire tarthat jogosan számot. Szerk.

ban veszik a múlt évihez képest. Sovány sertés és szarvasmarha is lényegesen csappant. A szüret is meg volt. Némelyeknek kevesebb lett, a múlt évinél. Egyes helyeken valamivel több. Az átlag nagyon kevéssel több a múlt évinél.

Jásznagy-Kun-Szolnok megye 1911. okt. 18. N.

Az OMGE közgazdasági szakosztálya. Szilassy Zoltán javaslata alapján a meginduló őszi idényben a következő ügyekkel óhajtok foglalkozni: A Montenegróval kötött kereskedelmi szerződés. A választójogi reform kérdésében véleményadás a miniszterelnök felszólítására. A mezőgazdasági termények, termékek és cikkek hamisításának tilalmazásáról szóló 1895. évi XLVI. t.-cikk revíziója. A kereskedelmi miniszter javaslata a távbeszélődíjak reformjáról. A dunai hajózás kérdése. A Pozsony megyei Gazdasági Egyesület javaslata a Duna-Vágcsatorna létesítéséről. A drágaság kérdésében a IX. országos gazdakongresszus határozatainak végrehajtása. A dohánytermesztési bizottság tárgyai: A dohánybeváltási árak és szabályzat új megállapítása. A dohánykertészek helyzetének javítása. Előadás a m. kir. dohánytermesztési kísérleti állomáson tett legújabb tapasztalatokról. A „Gazdasági Egyesületek Országos Szövetségének“ irodája a gazdasági felügyelők és gazdasági egyesületek működésének kapcsolatba hozataláról, a vidéki gazdasági kiállítások szabályozásáról fog tanácskozni és e mellett előkészíti az északamerikai gazdasági tanulmányutát.

Jogi személyek elleni kihágási eljárás megindítása. Fölmerült esetből kifolyólag elvi határozatban mondotta ki a kereskedelmi miniszter, hogy a jogi személyek nevében elkövetett kihágásért a jogi személyek felelős tagjai, — és nem a jogi személyek ellen, — indítandó meg az eljárás.

A Magyar Mezőgazdák Szövetsége 19-ik üzleti jelentése az 1910—11. üzletévről. A M. M. G. Sz. huszadik üzletévének kezdetén áll s az igazgatóság részletes jelentéséből a következőket közöljük, mint minden gazdátársra nézve érdeket. Ezen szövetséget foglalkozott a gabona- és állattértekesítés, valamint a mezőgazdasági hitel ügyével is, s tekintettel sokoldalú tevékenységére, a gazdatiszti gárda nagy részét sorolhatja buzgó segítőitársai közé. A lefolyt üzletévben a taglétszám 71 taggal gyarapodván, immár 1751-re emelkedett, míg az üzletrészek száma 4436-ra szaporodott. Az alaptőke ma 887.200 korona. Künnlevőségeik aránylagos nagyságát megokolva találjuk abban, hogy évüket június 30-án zárván le, midőn a gazda még nem igen pénzelt, kénytelen hitelbe vásárolni. Viszont ezzel szemben a folyószámla betétek fokozódó emelkedést mutatnak. A szövetséget vívmánya az országos tenyésztés- és haszonállatvásárlótelep megszerzése is, mely 1912-ben már megkezdte működését. Kezelési anyagraktárát a legutóbbi évben ismételt kibővítette s a mostani drágaság ellensúlyozására azon volt, hogy a gazdátársadalomnak a lehető legolcsóbb beszerzési forrásokat megnyissa. Tisztviselői s szolgálóik szépen gondoskodnak, mert 482,593 korona 42 fillér nyugdíjalaptőke áll rendelkezésére. Azt meg már a „Mezőgazdák“ című hivatalos értesítőből is tudjuk, hogy a jövő évben új intézeti székházat építenek. A gabona-, abraktakarmány-, tenyészállat-, sertéshizláló-, anyagbeszerző-, vetőmag-, szőlőszeti-, borértékesítő-, gép-, biztosítási- s dijszabási osztályok emelkedést mutatnak, ezek folytán a nyereség- s vesztesszámla rövid kivonatban következőleg alakult. Üzleti nyereség 70,759 korona 63 fillér, ebből az üzletrészekre kiadott 5% kamat 42,964 korona 50 fillér, marad tiszta nyereség 27,795 korona 13 fillér. ennek 10%-a tartalékalapba helyeztetik. Az OMGE-nek (alapszabály 10. §.) 25% = 6948 korona 78 fillér jár; mult évi áthozat 3564 korona 16 fillér a tartalékalap kiegészítése, hogy 290,000 korona legyen, 7220 korona 49 fillér adatott, a nyugdíjalaphoz pedig 10 ezer korona, így a jövő üzletévre 4410 korona 51 fillér vétetett át. A tiszta vagyon 1.241,523 korona 79 fillér.

A szövetségek fejlődése Finnországban. A szövetségek Finnországban az utóbbi években erős fejlődésnek indultak. A kormány támogatással alakult Pellervo-társaság különösen a gazdasági szövetségek különböző ágainak fejlesztését tartja szem előtt. 1907 óta Finnországban 287 vajtertesítő szövetséget állott

fönn, melyek a Pellervo-társaság védősége alatt alakultak. Ezekhez hozzávéve a többi hitel- és fogyasztási szövetséget, a legutóbbi megállapítás szerint a szövetségek száma 700-ra rug 51.494 taggal. Megalakították a szövetségek szövetségét, a középponti pénztárt Helszingsforsban és egy külön szövetségi tanfolyamot is létesítettek, a melynek hallgatói a szövetségek vezetőinek sorából kerülnek ki. A tanfolyamot évről-évre több százan látogatják.

Közgazdasági, állattenyésztési szakosztályi és igazgató-választmányi ülés. A Temesvármegyei Gazdasági Egyesület f. évi október hó 16-án d. e. 1/2 10 órától a vármegye-háza kistermében, Vargics Imre közgazdasági elnök elnökölte alatt, Közgazdasági szakosztályi ülést tartott, a gazda és gazdasági cseléd közötti jogviszony szabályozásáról.

A szakosztály az elnök által előterjesztett és a bérlével rendszerében kidolgozott ezen szabályrendelet tervezetét némi csekély módosítással teljes tartalmában elfogadta.

A közgazdasági ülés után Csiki Gyula h. elnök elnökölte alatt állattenyésztési és igazgató-választmányi ülés tartott. Az állattenyésztési szakosztály a 4 héten aluli borjuk le nem vágathatása végett szerkesztendő és a borjuk törzskönyvelésével összefüggő szabályrendelet tervezetét nem fogadta, azzal az indokolással, hogy az 1908. évi F. M. rendelet intézkedik azokról.

Az igazgató-választmány, hozzájárult Zala-vármegye közönségének az argentinai husbehozatal elleni ügyben a m. kir. Földmivelésügyi Miniszterhez intézendő felirat tárgyában, a Bars vármegyei társegyesületnek a jégkar egyoldalú becsülésének megszüntetése tárgyában átíratáshoz; nem járult hozzá a Mezőgazdasági Hitelbank R. T. gépeinek propagálása tárgyában átíratáshoz, a Délmagyarországi Mezőgazdák Szövetségetével való szoros nekszusa folytán. Végül lelkes örömmel hozzájárult Vargics Imre alelnöknek azon indítványához, keressék meg a Földmivelésügyi Miniszter, hogy Galoserin az országban is állítsák elő.

Járásai gazdasági kiállítás. A kolozsvármegyei gazdasági szakosztály október 15. és 16-án Kolozsmegye Teke nagyközségben járási termény, kertészeti, gyümölcs, szőlő- és borkiállítás rendezett. A szász népiskola öt terme megtelt mintegy 1200 mindenféle terménymintával s a két nap alatt állandóan tömve volt a kiállítás látogatókkal. Különös érdeket keltett a Székely Gazdák Szövetsége által az udvaron kiállított gépjármű s fenyőpontja volt a kiállításnak a 300 mintából álló szőlőgyűjtemény; ugyanis a szász szorgalom ezen a vidéken máris nagy fokra fejlesztette a szőlőföldművelést. A megnyitás után a kaszinó nagytermében gazdaértekezlet volt, melyen mintegy kétszáz vidéki érdeklődő jelent meg, köztük a beszercei és a szászrégeni gazdasági egyesületek kiküldöttei is. Itt a szakosztály alelnöke, Dózsa Endre tartotta az elnöki megnyitót. Utána Ritter Gusztáv akadémiai főkertész a gyümölcsfajták megválasztásáról. Szemere Bálint szőlőszeti felügyelő a szőlőtalajok és fajok megválasztásáról tartott elő-

BOLINDER nyersolajmotorok
nyersolajlokomobilok

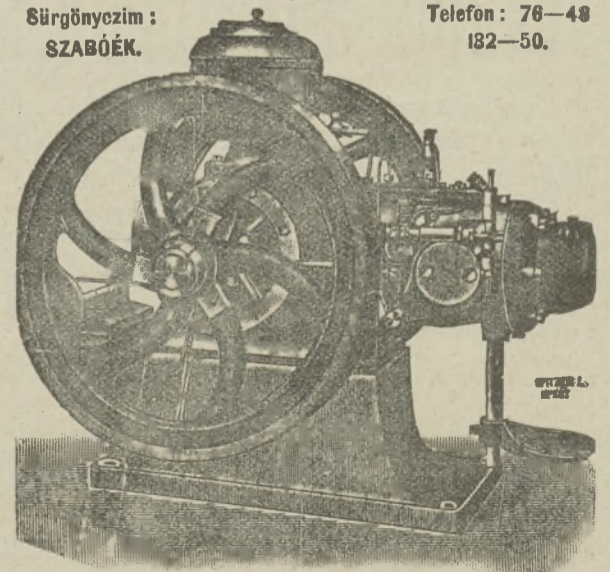
osak
SZABÓ EMIL ÉS TÁRSA cégnél

Budapest, VI. Teréz-körút 46/L. G.

kaphatók.

Sürgőnyezim:
SZABÓÉK.

Telefon: 76—49
182—50.

ÁRJEGYZÉK INGYEN ÉS BÉRMENYVÉ.

adást; Juhász Árpád akadémiai tanár a kisgazdáknak való gépeket mutatta be. A kiállítást a földművelésügyi miniszter és a Székely kirendeltség is támogatták, de csak a rendező-bizottság nagy buzgalmának köszönhető, hogy ez a kiállítás és a gazdagülés ilyen szépen sikerült. A kerület képviselője, Teleki Ferencz grófon kívül a szász nép mindenrendű tagja nagy számban jelent meg, annál feltünőbb volt a vidéki magyar birtokosság távolléte. Október 16-án járási állatdíjazás volt a földművelésügyi miniszterium 400 korona összegű díjaival. Mintegy 120 minta nyert elismerést és a kisgazdák pénzjutalmat.

Háztartási vándoriskola. Kecskemétről írják: Alig van intézményünk, mely rövidesen olyan népszerű lett volna, mint az állami háztartási vándoriskola. Eddig Kecskeméten, Monoron, Kiskunfélegyházán és Nagykőrösön voltak ilyen vándorkurzusok. A kurzus 6 hétig tart. A jelentkező leányok és asszonyok megtanulják a háztartást, az egészség ápolását, a tejgazdaságot, gyermeknevelést, baromfityenyésztést és hizlalást, főzést, befőzést, kenyérsütést, különböző tészták készítését, zöldség és gyümölcs konzerválást, mosást, szappanfőzést, ruhatisztítást és vasalást. Azoknak az asszonyoknak, akik délelőtt el vannak foglalva, délután tartanak órát. A földművelésügyi kormány küldi a szaktanítókat s az illető város csak helyiségről, világításról és fűtésről gondoskodik. Ugy a közönség, mint a helybeli sajtó elragadtatással beszélnek ezekről a praktikus iskolákról. Serényi földművelésügyi miniszter Kecskeméten az állami földmives iskolával kapcsolatban gazdasági tanítónőképző intézetet és internátust létesített, a melyben az okleveles tanítókat gazdaságilag is kiképezik, hogy a kikerült tanterökökkel az egész országban az állami háztartási vándoriskolák meghonosíthatók legyenek. Az intézmény Pest megyében annyira népszerű lett, hogy a vezető igazgatót tömegesen kéri ilyen gyakorlati irányú kurzusok rendezésére.

A Szegedi Gazdasági Egyesület feketeszéli alosztályánál a feketeszéli gazdakör helyiségében október 22-én télgyümölcs- és borkiállítást rendeztél- és eskikódíjazással kapcsolatban. A rendezőség több díjat és oklevelet oszt ki.

Növényküldemények kísérő iratai. A német birodalmi belügyi hivatal elrendelte, hogy a filloxera-egyezményhez csatlakozott államok kölcsönös postaforgalmában a filloxeramentességet igazoló bizonylatok november hó 1. napjától fogva nemcsak a szállítólevélhez csatolandók, hanem másolatban a csomagban is elhelyezendők és azt, hogy ez megtörtént, úgy a csomagon, mint a szállítólevélben föl kell jegezni.

A nógrádi sörárpa tényésztése. A legutóbbi sörárpa-kiállításon különösen feltűntek ez a nógrádban tényésztett sörárpafajták, úgy termelési átlagára, mint minőségére nézve. A földművelésügyi kormány súlyt vett arra, hogy a nógrádmegyei fajta tovább tényésztessék s azért kísérletképpen az erdélyrezi kirendeltség részére kiosztásul százötven métermázsza nógrádi sörárpamagot rendelt meg.

A saazi komlópiacz. Az OMGE. tudósítójának október 17-iki jelentése szerint az elmúlt héten a komlóüzlet nagyon csöndes lefolyású volt. Az ár nem csökkent, noha napjában könnyebbé vált az üzletkötés. A hét folyamán a napi átlagos forgalom száz bált tett ki, 50 kilogrammonként 425—440 koronás mellett. Vidéken az elmúlt héten is volt kötés, a forgalom azonban a termelők tartózkodása folytán csak korlátozott maradt, mert a vevők 420—430 koronás kínálatát a terme ök, a kik a csekély készlet folytán áremelkedésre számítanak, nem hajlandók elfogadni. Külföldi áruból az üzlet jelentéktelen. A komló ára saazi piaczon; elsőrendű áru 445—450, jó középminőségű 430—445 középminőségű 425—430 korona 50 kilogrammonként. A hét végén a hangulat tartott árak mellett nyugodt.

A szeszdótörvényre vonatkozó 1908. évi XXVIII. t.-cz. 88. §-a értelmében a mezőgazdasági és ipari szesziföldéktől évente elvont kontingensért nyújtandó kártalanításra csak azon szesziföldékek tartanak igényt, melyek a szesziföldékből kikerülő moslékot vagy maguk használják fel, vagy pedig hazai gazdaságoknak adják el.

A törvény ezen rendelkezése alapján beérkezett jelentések szerint a folyó év október 1-jétől

december 31-ig terjedő időszakban Leipziger Vilmos budapesti czégnél (V., Széchenyi-u. 1.) 4000 q, Neuman testvérek aradi czégnél 10.000 q és Hirsch Ödön kolozsvári czégnél 2000 q szárított szeszmoslék kerül eladásra.

Felhívjuk ez uton is az ország gazdaközönségét, hogy amennyiben szeszmoslékra szüksége lenne, annak beszerzése végett forduljon közvetlenül fentnevezett szesziföldevállalkozókhoz.

A cubai czukorüzlet. Cuba szigetén a folyó év első felében 1,412,488 tonna czukrot termeltek, a miből 1,125.816 tonna került kiviteltre. 1910-ik év I. felében 1,689,675 tonna és 1909-ik év I. felében 1,397.970 tonna volt a termelés. A czukornádültetvények júliusban igen szépen álltak. A tavalyi készlet csak 30—40,000 tonna volt. Az 1912-iki termést 2,000.000 tonnára becsülték.

A champagnei termés és a pezsgőgyártás. Dr. Návay Aladár, miniszteri szak tudósító jelenti Párisból:

Az 1910. évi rossz termés a champagnei szőlőkben is éreztette hatását. Az 1900-tól 1906-ig terjedő jó évek alatt azonban óriási pezsgőkészleteket halmoztak fel. A reimsi kereskedelmi kamara szerint e tartalék 160,000.000 palaczk, holott a fogyasztás átlaga az utóbbi évtizedben 32,220,000 palaczk.

Bár az 1910. évi termés nagy része megsemmisült, sikerült magukat a szőlőket megóvni. Champagneban a szőlőbirtok igen el van aprózva: 20.000 szőlőbirtokos osztozik 16.000 hetárnyi területen. A szőlőkezelés a vidéken rendkívül költséges, majdnem 3000 frank hektáronként. Így tehát számos szőlőbirtokos, kiket már az 1908. és 1909-iki rossz termések érzékenyen sujtottak, nem tudják előteremteni a szükséges forgatókét, mely ma már nagyobb, mint régebben a szőlőmoly elleni költséges védekezés folytán. Szerencsére a nagy pezsgőgyárosok belátták, hogy a szőlők jó karbantartása saját létérdekük, s mindenféle kölcsönökkel támogatták a megszorult kisbirtokosokat. Ez az eljárás annál elismerésre méltóbb, mivel a pezsgőgyárosok az idén alig vásároltak bort, nehogy a rossz minőség következtében gyártmányaik jó hírnevét rontsák.

Több kisebb pezsgőgyáros azonban más meggyéből hozatott bort, a mi a champagnei szőlőbirtokosok körében lázadásra adott okot, úgy hogy a kormány beavatkozása vált szükségessé. A kormány a Kamara elé külön törvényjavaslatot is terjesztett, melylyel szigorúan megtiltatik, hogy más, mint az 1908. évi decz. 17-iki rendelettel kijelölt területen termelt bor használtassék jel „Champagne-i bor“ készítésére.

Szőlőmunkástanfolyam Szegeden. A földművelésügyi miniszter megengedte, hogy a „Szegedi Gazdasági Egyesület“ Szegeden, az Alsótanyán szőlőmunkás (kapás) tanfolyamot nyisson. A tanítás december 17-én kezdődik. Csak 30 tanulót vesznek fel a jelentkezés sorrendjében. Felvilágosítást ad Gerle Imre dr. Szegeden.

A szüret és a törkölybor készítése. Az új bortörvény (1908 : XLVII. t.-cz.) tudvalevőleg, a borhamisítás meggátlása végett, szigorú korlátozásokhoz kötötte a törkölybor készítését, a *törkölybor forgalombahozatalát pedig teljesen eltiltotta.* A most folyamatban levő szüreti időszak alkalmából nem lesz érdektelen a törvény idevonatkozó rendelkezéseinek közzététele. Törkölybort, csigert, lörét csakis azoknak a kisebb szőlőbirtokosoknak szabad készíteni, akiknek négy katasztrális holdnál nagyobb szőlőjük nincs és akik bor, must, borkészítésre szánt szőlő, vagy horsepró adásvételével vagy borméréssel, illetve kismértékben való elárúitással nem foglalkoznak. Azonban ezek is csak a *saját termésű* szőlőjük törkölyéből és csakis a *saját házi szükségletük* fődözésére készíthetnek törkölybort, még pedig a következő korlátozással:

a) Törkölyborkészítésre háromnaposnál régiebb szőlőtörkölyt használni tilos; b) Ugyanazt a törkölyt csak egyszer szabad törkölyborkészítésre használni; c) Törkölybor készítése céljából csak annyi vizet szabad felönteni a törkölyre, a mennyi legfeljebb egy negyedrésze annak a szinmustnak, a mely ugyanarról a törkölyről szüretett. Vagyis egy hektoliter must törkölyéből legfeljebb 25 liter törkölybor készíthető, de egy szőlőbirtokos még így is csak annyi törkölybort készíthet, a mennyi az ő egy évi házi fogyasztására szükséges és ez semmi esetre sem lehet több egy évben 20 azaz husz hektoliternél; d) Czukrot a törkölybor készítéséhez használni

tilos; e) Pálinka (konyak)-főzés céljaira nem szabad törkölybort készíteni; f) Törkölybort forgalomba hozni tilos; g) A ki törkölybort akar készíteni, tartozik ezen szándékát legalább 48 órával előbb a községi elöljáróságnak írásban vagy szóval bejelenteni s ugyanakkor azt is közölni, hogy mennyi törkölybort akar készíteni s mikor és hol fogja azt készíteni; k) A törkölybort tartalmazó hordókat „Törkölybor“ felírással kell ellátni és a természetes bortól elkülönítve kell tartani. A ki a törvény ezen rendelkezéseit megszegi három hónapi elzárással és 1000 kor. pénzbüszsággal büntethető.

Kölcsönösség a tokaji és portugál borok védelmében. A magyar és portugál kormány megbízottai a borelnevezések dolgában a következő megállapodásra jutottak. A magyar kormány érvényt szerez annak a fölfogásnak, hogy a „Porto“ és „Madeira“ bornevek kizárólagosan oly portugál származású borokra alkalmazhatók, melyek Duoro vidékén illetve Madeira szigeten termettek. Kötelezi magát, hogy a főnálló bortörvény értelmében mindenféle visszaélést üldözni fog. Ezzel szemben a portugál kormány kötelezi magát, hogy „Tokay“, „Tokaji“, „Szomorodni“, „Hegyaljai“ és „Máslás“ név alatt kizárólag a tokaji borvidéken termelt bort engedje árusítani. Együttal tudomásul veszi a portugál kormány, hogy Magyarországon csakis a tokaji borvidék községeiben termelt borok jelölhetők a fölsorolt nevekkel, a minthogy viszont a magyar kormány elismeri, hogy „Porto“ „Madeira“ bor csakis a szigorúan meghatározott területekről kerülhet ki.

Görögország aprószőlő termése. A piraeus-athéni cs. és kir. konzulátus jelentése szerint Görögország aprószőlőtermésének ez idei kilátásai igen kedvezőek. valószínűleg 370 millió velencei font lesz. tehát hasonló termése lesz, mint 1909-ben (376 millió). A régi áru iránt igen csekély a kereslet, s a tulajdonosok igyekeznek kiüríteni raktáraikat, a mi az áralakulásra kedvezőtlen befolyású. Elővételek nem történtek.

Az angol aczéllarak leszállítása. Londonból jelentik, hogy a legtekintélyesebb angol és skót aczéllgyárosok gyűlésén elhatározták, hogy tonnánként öt shilling árengedményt adnak bizonyos aczéllfélékre oly fogyasztóknak, a kik ezt az anyagot bizonyos meghatározott brit aczéllgyárosoktól vásárolják. Hir szerint a részleteket tartalmazó körlevelet november 1-én küldik szét a fogyasztóknak.

Az uradalmi szegődményes kovács-cseléd. Felmerült esethől kifolyólag elvi jelentőségű határozatban mondotta ki a hatásköri bíróság, hogy az uradalmi szegődményes kovácsok gazdasági cselédeknek tekintendők és bérköveteléseik a cselédügyi hatóságok előtt érvényesítendők.

A vasut kártérítési kötelezettsége. Felmerült esethől kifolyólag elvi határozatban mondotta ki a bécsi legfelső törvényszék, hogy a feladó és a vasut közt a berakásra vonatkozólag létrejött olyan megállapodások, melyek a díjszabási határozományoktól eltérnek, csak abban az esetben bírnak hatálylyal, ha azokat a fuvarlevélbe bejegyezték.

Helyreigazítás. Szász Ferencz gazdasági levelében 41. szám 702. old. 2-ik hasáb, 3-ik parcellát illetőleg 5—6-ik sor 120 kg. superfoszfát helyett 120 kg. csontliszt és 705-ik sor 2-ik hasáb első kikezdésének 1-ső sorában frizi tehének helyett *friss fejős tehének* értendő.

A 4718. számú vonat forgalombahelyezése a kisszénás—kondorosi vonal n. A kisszénás—kondorosi vonalon folyó évi november hó 1-től kezdve hetenkint háromszor és pedig: vasárnapon, kedden és pénteken a 4718. sz. vegyevonat fog forgalomba helyezett, mely Kisszénásról este 7 ó. 45 p.-kor indul és Kondorosra este 8 órakor érkezik.

Lapunk mai számával egy mellékletet terjesztünk, mely megérdemeli a gazdaközönség figyelmét. Ha azt átolvassák, meggyőződhetnek t. olvasóink, hogy „Sohr magyar lópokrócz szétküldési telepe, Somogyzil“ egy olyan módot honosít meg a mintázás terén, melyet csak igazán azon czég tehet meg, ki áruai jóságáról teljesen meg van győződve. Az ilyen czég radikálisan védekezik a nagyhangú reklám ellen és a tisztességtelen versenytársakat mindenkorra lehetetlenné teszi. Ajánljuk a téli ígás lópokróczokat a vásárló gazdaközönség figyelmébe.

Új és egyszer használt zsákok, ponyvák, kölcsön és eladás kartellen kívül.

Gazdasági lótakarók.

Távirat: **NAGEL ADOLF** Budapest, V., Arany János-utcza 10. Telefon: **NAGELA.** 35-92.

Lópokrócz előnyarájantat!

Legkisebb szükségletnél is gyári áron!

Hogy sikerrel küzdhessünk a külföldi verseny ellen, közvetlen a fogyasztókkal óhajunk összeköttetésbe lépni. Árunk még kisebb vételeknél nem létezett alacsonysága és áruink elsőrendű kiváló jósága reményleni engedi, hogy a hazafias gazdaközönséget állandó vevőinknek nyerjük meg. **Hogy ezt elérhessük, bármely posta vagy vasútállomásra már két darab próbamegrendelést is bérmentve szállítunk.**

Áraink: Elsőrendű, nehéz téli uradalmi gyapjupokróczok

1. sz. legjobb minőségű, 220 cm. hosszú, 175 cm. széles, ára 5 frt 50 kr.
2. sz. legjobb minőségű, 200 cm. hosszú, 165 cm. széles, ára 4 frt 75 kr.
3. sz. legjobb min., 180 cm. hosszú, 145 cm. széles, ára 4 frt darabonként, minden kívánt színárnyalatban.

Rendelések a beérkezés napján a legponosabban eszközöltetnek.

Ilyen minőségben és méretben ezen árért egyetlen bel- vagy külföldi cég nem szállíthat.

Megrendelési cím:

„SOHR“ Magyar Lópokrócz Sztétküldési Telepe, Somogyszill.

Préselt

buzaszalmát

és

zabszalmát

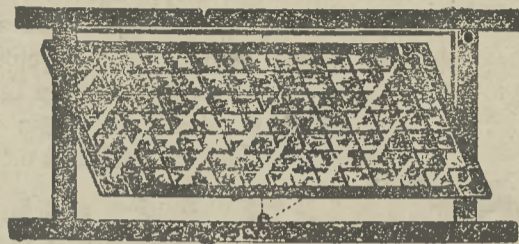
szállít elsőrendű minőségben és legolcsóbban

Ehrenreich Béla

Zombor.

HERKULES IDOMVASABLAK

Sodronyüveges istállóablak.

Mindennemű kertészeti és gazdasági építkezésekről szakszertű költségvetésekkel készséggel szolgálunk. Mindennemű vasszerkezeti munkálatokat elvállal és elkészít: **Farkas és Társa** vasszerkezeti gyára BUDAPEST, VI., LEHEL-UTCZA 8. SZ. Telefon 82-70. Kérjen ingyen árjegyzékét!

HERKULES IDOMVASABLAK

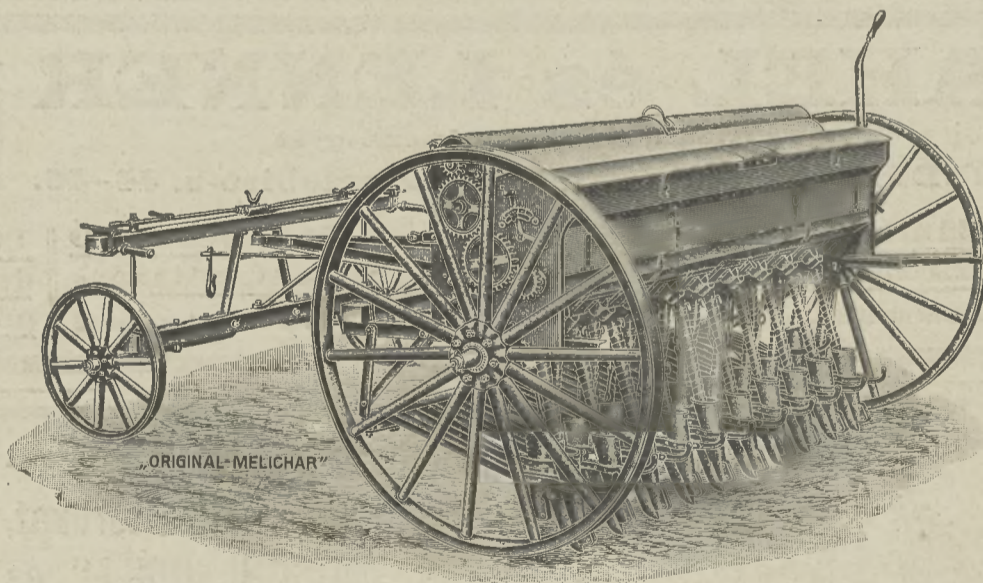

Tűzálló kaszák minden nagyságban, kézi vasszálószerzám, mell- és kumet, ezüst- és aranydiszítésűek, mindenféle munkaszerszámok, gazdasági pokróczok, lótakarók, régi és új esőköpenyegek, halinacsizmák, zöld munkás-zubbonyok, mindenféle uniformisok, livrék, férfi-, női- és gyermek-nyergek, régi és új fegyverek, kardok és puskák, másoló prések, gyepölőszárak, Candage-ok és mindenféle hasonló szerszámok olcsóbban mint bárhol kaphatók. **Wien, IX., Trödlerhalle 105.** Telefon 20.745. — A küldemény utánvétellel eszközöltetik. — Nem alkalmas tárgy kicseréltetik. — Az államtisztviselők szállítója. — Kérem figyelni a 105. számra.

A legegyszerűbb, legtökéletesebb és legmegbízhatóbb **sortrágyázásra** berendezett egyetemes vetőgép az

eredeti Melichar gyártmányu „IMPERATOR“

mely egy és ugyanazon vetőcsoroszlyán át veti a magot és műtrágyát. Az **IMPERATOR** vetőszerkezete azonos a **világhírű UNICUM DRILL** vetőszerkezetével, mely minden magféléseget tetszés szerinti mennyiségben a legideálisabb elosztással vet el és az **IMPERATOR** műtrágyaszóró ké-

szüléke bármely műtrágyaféleséget még csomós állapotban és nyirkos időjárás mellett is kifogástalan egyenletességgel hint el. Az **IMPERATOR**-nál a csövek eldugulása és ebből kifolyólag hibás vetés nem fordulhat elő. A Melichar név valamely vetőgépen egyértelmű a legmesszebb menő .. garanciával. ..

Több mint 50.000 Melichar vetőgép áll használatban.

Ne vegyen gyarló utánzatot, mikor csaknem ugyanazon árért eredeti Melichar-féle vetőgépet kaphat!

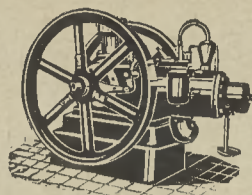
MELICHAR FERENCZ vetőgép és műtrágyaszórókészülékek gyára

magyarországi vezérképviselete:

SZÜCS ZSIGMOND Budapest, VI., Nagymező-utcza 68.

"CLIMAX"

nyersolajmotor.

Legolcsóbb, legbiztosabb üzemelő. —
Versenyképes árak. — Elsőrangú
minőség. — Több 100 referenzia.Kérjen
ajánlatot.**Pénzt
takarít meg!****Bachrich és Társa**

motorgyári fióktelep

Budapest, V/v., Szabadság-tér 17.

(Tőzsde-palota).

Telefon szám: 71-01. ☐☐ Sürgőnczim: „CLIMAX“.

**Telefonrud, bükkhasítvány
és szőlőkaróeladás.**Nagymennyiségű kifogástalan, egyenes növéssű fehértölgy-telefon-ru-
dak, bármily hosszban, kiváló szép, teljesen csomómentes bükkhasít-
vány minden méretben, valamint tölgy- és ákác hasított és gömbölyű
szőlőkaró bármely hossz- és vastagsági méreteken, ugyancsak erő-
sebb méretű fehértölgyfák bármely gazdasági és ipari célra, kívánatra
kidolgozva vagy gömbölyű állapotban, egész vagonrakományokban,
mérsékelt árak mellett megrendelhető**LŐRINCZ ADOLF** fatermelőnél,
LOSONCZON.**Gazdák Biztosító Szövetkezete**

Budapest, VIII., Baross-utca 10. szám.

Alakult 1900. **Biztosítási alap:** Alakult 1900.
Alapítványok a kormány hozzájárulásával 1,981.360— K
Tartalékok 2,401.687-53 „

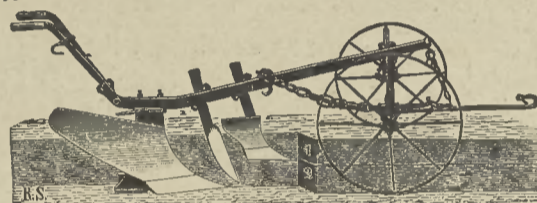
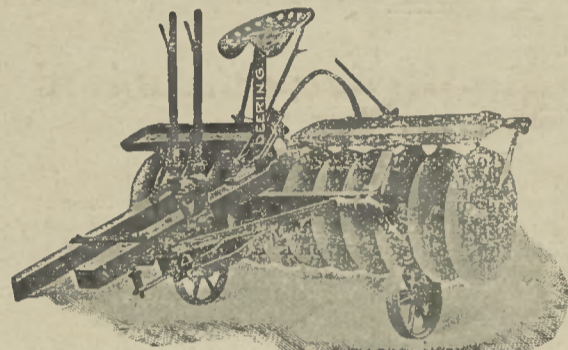
Összesen: 4,383.047-53 K

1901. évi fölösleg	90.349— K	1906. évi fölösleg	39.243-65 „
1902. „ „	59.782-26 „	1907. „ „	41.877-32 „
1903. „ „	109.331-73 „	1908. „ „	81.088-76 „
1904. „ „	72.438-23 „	1909. „ „	106.589-64 „
1905. „ „	61.730-60 „	1910. „ „	120.164-38 „

Biztosításokat elfogad tűz- és jégkár ellen, ugyancsak az ember életére
különböző módokat szerint. Az üzlet eredményben a biztosított tagok díjará-
nyukban részesülnek és az 1901. évi üzletfölsőleghől úgy a tűz-, mint a jég-
kár ellen biztosítva volt tagok 4 százalékos díjvisszatérítést kaptak. Az 1902.
évi üzlet fölsőlege közgyűlési határozattal tartalékba helyeztetett. Az 1903.
évben a jégkár ellen biztosítottak 4 százalékos díjvisszatérítést kaptak. Az
1904. és 1905. évben a jégkár ellen biztosítottak 2—2 százalékos díjvissza-
térítést részesültek. Az 1906. évben a jégkár ellen biztosítottak, kik 5—10
évre adták fel biztosításukat 5 százalék engedményben részesültek. Az 1907.
1908., 1909., valamint 1910. évi üzletfölsőleghől pedig tartalékainkat gyarapítottuk, úgy
hogy 1910. év végén a tartalékok 2,401.687 53 koronára rúgnak. Biztosítási ajánlatok
benyújtandók közvetlenül vagy a képviselők közvetítésével. Nyomatványokkal
és felvilágosítással minden irányban készséggel szolgál **az igazgatóság.****PROPPER SAMU**

mezőgazdasági gépüzletében

Budapest, V., Váci-körút 52. sz.

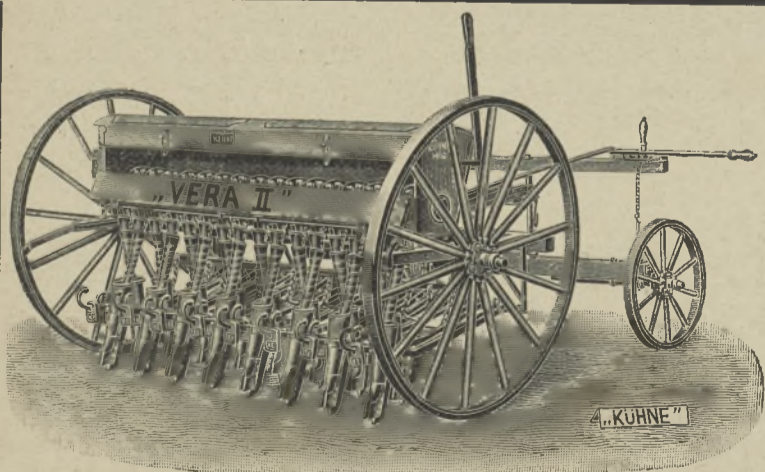
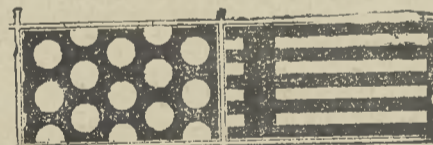
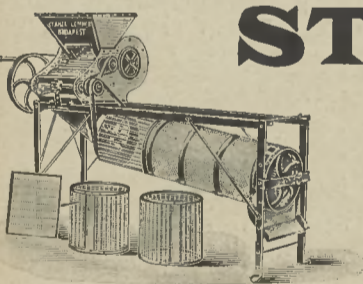
nagy választékban és előnyös árakon
kaphatók: lényeges javításokkal ellátottDeering-féle
eredeti amerikai
aratógépek,
gyűjtőgépek,
fűkaszaló-
gépek és
**tárcsás-
boronák**
legkötőbb
minőségben,
továbbá a valódi
„Sack“-féle

Valódi SACK-fele aczéleke.

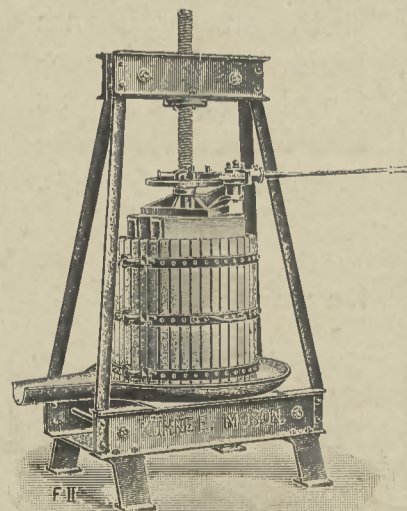
ekék, vetőgé-
pek, grubberek,
boronák, valamint
kötőbb szőlőmive-
lési eszközök,
ugyancsak javított
eredeti „Westfa-
lia“ műtrágya-
szórógépek,nemkülönböztetve legkötőbb **szecs-
kavágó- és répavágógépek,**
eredeti amerikai „Ohio“ kukori-
cza szártépőgépek (Schredder),
Kayser-féle gabona-centrifu-
gák, „Apollo“ meszelő- és
permetezőgépek, szalmakö-
télfonó gépek és mindenféle egyéb
legelsőrendű gépek és eszközök.**STAHEL és LENNER**

Trieur- és lemezlyukasztó-gyár

BUDAPEST, VI., Angyalföld, Országbiró-u. 44-46.

Ajánljuk **TRIEURJEINKET** és **OSZTÁLYOZÓ
GEPEINKET** gabona és hüvelyesek tisztítására
és osztályozására.**TÖREKROSTAK** és min-
denfajta **LEMEZROSTA**
gőzeséplőgépek számáraMindennemű talajmivelő eszkö-
ket, új 8 vasu kultivátorokat,
tológyűrűs „MOSONI DRILL“ és
kanalas „VERA II“ hirneves sor-
vetőgépeket, osztrákat és kon-
kolyozókat, szüretelő és tej-
gazdasági eszközöket

elismert elsőrendű kivitelben szállít:

„KÜHNE“ mezőgazdasági gépgyár r.-t. **Mosonban.** Főraktár: BUDAPEST,
VI., Váci-körút 57/a.**Tarlóhántásra: „OSBORNE-BUMPER“** tárcsásboronák, javított szerkezetű négyes **ekék.**

RÉPASZÁLLÍTÓ VASUTAK

A beálló répaidényhez ajánlunk:

VÉTELRE

vagy

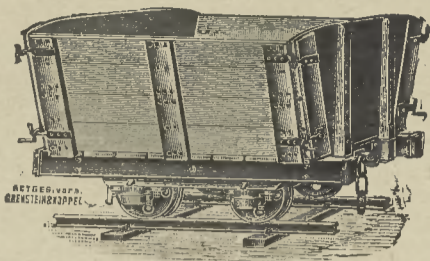
BÉRBE

kedvező feltételek mellett teljes mezei vasutakat.

ORENSTEIN és KOPPEL BUDAPEST

Andrássy-ut
102. szám.

FELVILÁGOSÍTÁSOK, KÖLTSÉGVETÉSEK **dijmentesen.**

Ha jó lovat
szép baromfit
kövér disznót
jó fejőstehenet
akar a gazda

akkor rendelje meg a világhírű min.
engedélyezett gyorsvizelő abrakfű-
szert, nélkülözhetetlen háziszer, szósás
felesleges. — Használati utasítással
együtt 5 kg. csomag utánvételt bér-
mentve 14 korona, 1 kg. 3.60 korona.
Számítalan elismerő és dícsérő
levél.

HUNGÁRIA
gyorsvizelő abrakfűszer vállalat
BUDAPEST
VI., Felső-erdősor 48/G.

A zonnal szállítható kipró-
bált kitűnő járásu, 35 tényle-
ges lóerejű, álló típusu **BOLIN-
DER** nyersolaj-motor, készle-
ten Budapesten, Schvarcz József
és Társa cégénél, VI., Váci-
körut 53.

**Elsőrendű magyarfajú
Erdélyi
jármosökrök,**
ugyszintén 1 és 2 éves magyarfajú
**Erdélyi «
« ökörborjúk**

minden időben nagy választék-
ban kaphatók
ALEXA MIKLÓS-nál
Szamosujvárt.
(Szelnek-Doboka megye.)

A Heller-féle
„**KING**“
gyorsmeszelő
és fertőtlenítő
gép, az ecset-
munka 20-szo-
rosát teljesíti.

Gyártok azonkívül:

Pittore és Triumph
nevű gyorsmeszelőt is.

Meszelőm szivattyui azonnal kicserélhető golyós
szelpekkel vannak ellátva, tehát **nincsen eldugulás,
nincsen piszkálás.** Meszelőm ára (teljes felszereléssel és
gyümölcsfák permetezésére alkalmas két- vagy háromágú (szóró-
val) **60 koronától 320 koronáig.**

IG. HELLER, Bécs, II., Prater Schrotzberg-Strasse 1.
Kérjenek leírást. Képviselek kerestetnek.

**Szignagyobb megtakarítás
időben,
pénzben
és anyagban!**

A „King“ kiváló gyorsmeszelő- és
fertőtlenítő-gép sokoldalú használható-
sága miatt **egy mezőgazdaság-
ban sem nélkülözhető.** A sziv-
vattyúk teljesen tömör sárgarézből
készülnek, javítások majdnem teljesen
kizártak. „King“ tömlővezetékkel **töb-
bet teljesít, mint 20 ember
ecsettel** és mindenféle állványozást
és előmunkálatot feleslegessé tesz.
Ezen gép egy nap alatt kifizetődik.

A M. Kir. Államvasutak Gépgyárában
gyártott legujabb szerkezetű

gőzcséplőkészlet

aczelkeretű golyóscsapágyas cséplőgéppel és

10 légkörnyomásra berendezett lokomobillal.

Nagy munkateljesítmény. Olcsó üzem. Tartós szerkezet.

Legujabb rendszerű államgépgyári **benzinmotorok** karburátorral.

A Losonci Mezőgazdasági Gépgyár részv.-társ. gyártmányai:

„Losonci-Drill“ páratlan soru, „Rekord-Drill“ páros soru,

szab. **„REKORD II“** kombinált
VETŐGÉPEK.

Malomberendezések.

Rendkívül olcsó
üzemű államgépgyári

szívógázlokomobilok.

Utimozdonyok, gőzekék, aratógépek, fűkaszálók,
államgépgyári félstabil Compound gőzgépek.

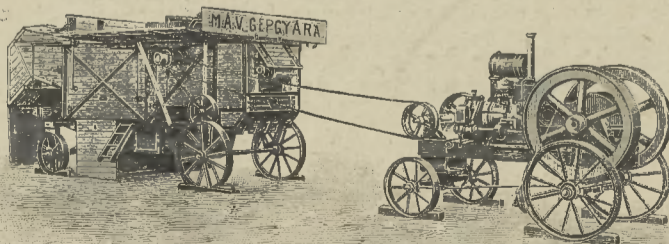
Kalmár-féle gabonatisztító rosták.

RESICZAI EKÉK és egyéb talaj-
mivelőeszközök.

Tárcsásboronák.

Részletes árjegyzékkel és árajánlatokkal szívesen szolgál:

A Magy. Kir. Államvasutak Gépgyárának Vezérigazgatója, Budapest, Váci-körut 32.

ALAPITTATOTT 1850-ben.

TELEFON 42-50.

EREDETI

FOWLER-FÉLE GŐZEKÉK

PÁRATLANOK

munkateljesítményben, tartósságban és az üzemben való takarékoságban

JOHN FOWLER & Co

BUDAPEST-KELENFÖLD

vasutállomással szemben.

Eladó birtokok:

Vas megyében kb. 2100 magyar hold, kitűnő felszereléssel. Szükséges tőke a vételár 20%-a.

Fejérmegyében kb. 1100 magyar hold, jó gazdaság, elegendő, jókarban levő gazdasági épületekkel, csinos belsősséggel. Kedvező fizetési feltételek. Bővebb felvilágosítást ad:

Röjtöki Bauer Antal

földbirtokközvetítő irodája

Budapest, VIII., Baross-utca 4. szám.

Telefon 166-66.

HASZONBÉRLET!

Nógrád megye déli szélén, a Galga völgyében, Budapesthez két és fél órára, Galgaguta vasúti állomás tözsomszédságában, Galgaguta és Berczel község határában fekvő 1250 magyar holdnyi, 1000 hold szántóföld és 250 hold legelő erdő és rétből álló birtok holdanként 24 koronáért és az adóért november elsejétől bérbeadó. A földek kitűnő minőségűek, az épületek mind jókarban, részben egészen újak, kényelmes bérleti lak a vasúti állomással átellenben. Szalma és takarmány átadatik, instrukció megváltható. Közelebbi felvilágosítás dr. Csengey Gyula ügyvédnél, Budapesten, IX., Csillag-utca 4. szám alatt nyerhető.

MAGYARHON ELSŐ, LEGNAGYOBB ES LEGJOBB HIRNEVÜ ÓRAÜZLETE.

Alapított 1847.

Brausweller János

Szeged

ÓRAK, EKSZEREK 10-évi jótállással
RÉSZLETFIZETÉSRE

Képes árjegyzék bérmentve. Javítások pontosan eszközöltetnek.

MODERN ÉPÍTŐANYAGOK

falazótéglák, tetőcserepek, ürtömbök, csövek, stb., melyek homokból, kavicsból, bányahulladékból, cement vagy mésszel keverve készülnek:

Dr. GASPARY & Co. gépgyárában

szerkesztett gépeken és formákon.

Ozím:

Markranstädt (Németország.)

Kérjük gyárunkat meglátogatni.

KNUTH KÁROLY

mérnök és gyáros.

Gyár és iroda:

Budapest, VII., Garay-utca 6-8. sz.

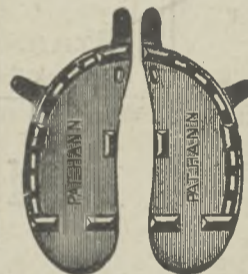
Elvállal: Központi-, víz-, lég- és gőzfűtések, légszusz- és vízvezetékek, csatornázások, szellőztetések, clozetek, szivattyúk, vízerőművi emelőgépek stb., nemkülönben készé-olaj- és petróleum-váladékból nyert gázok értékesítését szolgáló készülékek létesítését, városok, indóházak, nagyobb épületek és gyárak számára.

Tervek, költségvetések, jövedelem előirányzatok gyorsan készíttetnek.

Legjobb minőségű kőanyag-csövek raktáron.

Ökörpatkók

alkalmasak, tartósak és olcsók.

HANN' jeggyel ellátva.

Kérjen és figyeljen pontosan ezen jegyre, mert patkóink minden tekintetben utolérhetlenek!

Rendes csülökpalkók ökrök részére. Szabadalmazott lópatkók, első díjakkal kitüntetett patkók, igás és hátsó lovak részére, szakférfiak által legmelegebben ajánlva. Patkó- és csülökszegek. Sróf- és rúdvasalások, vasalási eszközök és szerszámok.

M. HANN'S SÖHNE

RAINFELD a/d. Gölsen N.-Ö.

Lyukfuró v. srófkészülékes hordódugólemezek czég-nyomattal vagy anélkül, szállításra és beraktározásra szánt hordókhöz minden nagyságban és mennyiségben.

Minták és árjegyzékek ingyen!

A Mac LAREN

mely a mezőhegyesi nemzetközi ekeversenyen első díjat nyert legideálisabb magajáró gőzeke.

Egyszerű kezelés, elsőrendű anyag, szolid munka. Az eddigi tapasztalatok szerint napi teljesítőképessége 18-35 hold, szénfogyasztása 50-70 kg., üzemköltsége 5-7.50 kor. holdanként.

Vezérképviselet:

FLEISCHL SAMU cégnél, Budapest, V., Szabadság-tér 16. szám.

Nagyszámu vevők névsora az ország minden vidékéről megtudható fenti vezérképvisellettől, ki árajánlattal, felvilágosítással szívesen szolgál.

